CAPITOLUL 1: CELE MAI BUNE VREMI DE MÂNTUIRE

Iată dovada istorică

La anul 313 de la Hristos împăratul Constantin dă edictul de la Milano, prin care recunoscu creştinismul printre religiile de stat. Mare bucurie în creştinătate! Dar ... cum au scăpat creştinii de grijă, cum au trecut din ilegalitate la libertate, la persoană juridică, viața morală a creştinilor începu să se destrame. Cum şi-au primit averile înapoi, urmaşii mucenicilor, puțini au mai rămas ca să nu se încovoaie cu dragostea mai mult spre lumea aceasta (a stomacului). Deci, de îndată ce au ieşit de prin găurile pământului (catacombele) la larg, de îndată ce-au scăpat de prigoanele cezarilor, într-un cuvânt de îndată ce au ieşit din împreunarea de jertfă a vieții, când adică nu mai era o primejdie a mărturisi creştinismul pe față, s-a întâmplat că şi dragostea de Dumnezeu şi grija de suflet până la aşa măsură răciseră, încât au început a se lua după un rătăcit, Arie, care tăgăduia dumnezeirea Mântuitorului, chiar piatra de temelie, prin care stă sau cade

cineva din creştinism. De îndată ce creştinismul, mai bine zis creştinii, fură lăsați la larg, se înmulți şi înclinarea de a cădea din creştinism. Nu ştiu cum, dar parcă nu e nimic în lume fără o rânduială, a venit şi pentru aceştia o căpetenie după care să se ia.

Parcă de aici începe judecata, care desparte oile de capre. Ar fi fost mirare să nu se arate o atare ispită de necredință de vreme ce, odată cu împăratul Constantin, au trecut cu numele la creştinism două treimi din imperiu. Era la modă să ai credința împăratului, deşi toți aceşti creştini cu numele, cu puțin înainte, s-ar fi îngrozit de primejdiile mărturisirii lui Hristos. Nu e deci de mirare ca toți aceştia, la care se mai adaugă şi urmaşii lui Constantin, ba chiar şi mulți episcopi, să se trezească la un moment dat mărturisind o credință alături de creştinism, tot una cu credința. Nu e greu de a înțelege cum devin lucrurile astfel. Când viața aceasta e încurajată de statornicia bogăției, de negrija întâmplărilor, omul se strică. Iar o viață de patimi strică şi mintea, care odată stricată nu mai deosebeşte adevărul de minciună sau binele de rău, ci le zice tocmai invers ... răului bine şi minciunii adevăr. Încetând prigoanele aşa se stricaseră purtările creştinilor şi aşa se întindea tăgăduirea dumnezeirii Mântuitorului încât, zice un istoric al vremii, că dacă Dumnezeu n-ar fi trimis pe sfinții Vasile, Grigorie şi Ioan ar fi trebuit să vină Hristos a doua oară, că fărădelegile grăbesc judecata. Iar un filozof creştin din vremea noastră, făcând o supraprivire asupra istoriei creştinismului, la fel găseşte că creştinii au trecut cu succes prima ispită ridicată împotriva creştinismului, ispita persecuțiilor, dar n-a trecut cu acelaşi succes şi ispita a doua, a triumfului (asupra păgânismului). E şi explicabil: prima ispită a întâlnit în față creştini adevărați, care se hotărâseră într-un fel cu viața aceasta s-o jertfească pentru Dumnezeu, pe când ispita a doua a găsit în față o mare turmă dintre care o bună parte erau numai creştini cu numele (figuranții). Dar iată cum a descâlcit Providența lucrurile: pentru cei credincioşi a trimis pe sfinți iar pentru figuranți şi îndeosebi pentru arieni a trimis pe Iulian Apostatul, care din creştin s-a declarat păgân şi vrăjmaş al lui Hristos. Ba ca să-şi bată joc de o proorocie a Mântuitorului, a întreprins un război la Ierusalim ca să zidească Templul lui Solomon. Într-o luptă însă, s-a trezit cu o săgeată otrăvită în piept care l-a îngrozit şi l-a

făcut să strige: "M-ai învins Galileene". Deci toți cei ce tăgăduiau dumnezeirea Mântuitorului, ca să facă pe placul împăratului apostat, ca să fie "la modă", s-au lepădat de creştinism. Dar parcă era un făcut; toți cei ce s-au lepădat de Hristos nu se mulțumeau numai cu lepădarea lor ci mai vreau şi lepădarea altora. Iar dacă aceia se împotriveau vrajba era gata şi începea prigoana. Iată focul în care se lămuresc credincioşii. Iată firul de legătură cu înaintaşii lor, mucenicii.

Sunt vremuri, şi împrejurări în toate vremurile, când spunând adevărul şi propovăduind îndreptarea îți poți pune viața în primejdie de moarte. Aşa s-au întâmplat lucrurile în zilele lui Ioan Botezătorul şi a lui Irod şi aşa s-a întâmplat în zilele Sfântului Ioan Gură de Aur şi a împărătesei Eudoxia, fiindcă Ioan cerea dreptul văduvei împotriva împărătesei. Sfântul Ioan Gură de Aur a zis odată, apărând văduva, cuvintele acestea: "iarăşi se tulbură Irodiada, iarăşi cere pe tipsie capul lui Ioan". Pentru curajul său de a apăra săracul împotriva bogatului Sfântul Ioan a trebuit să ia calea exilului, prigonit de împărăteasă, până când, sfârşit de puteri, a murit pe drum. Iar Eudoxia era ariană.

Un creştinism fără recunoaşterea lui Iisus Hristos ca Dumnezeu şi stăpân al lumii nu-ți obligă viața la a o face mai curată. Iar cu cât viața se face mai necurată cu atât te întuneci dinspre Dumnezeu, până la a-L tăgădui cu totul şi a I te face vrăjmaş declarat. Viața trăită fără grijă, numai pământeşte, la asta te duce.

Spre o atare stăvilire a răutății a trimis Dumnezeu pe Sfinții Trei Ierarhi. Ei sunt sarea care opreşte firea omului de a se împuți cu totul. E de la sine înțeles că firea omenească, povârnită spre păcat, tocmai de aceea nu-i prea poate suferi. Dar lor nu le pasă că nu-s pe placul lumii. În ei arde luminos înainte misiunea pe care le-a dat-o Dumnezeu, de a fi sare făpturii şi martorii lui Dumnezeu între oameni. Ca să scurtez vorba, aleg din viața Sfântului Vasile câteva momente de mare înălțime morală prin care se dovedeşte a fi cu adevărat mare dascăl al lumii şi ierarh. Era prin anul 372 când însuşi împăratul Valent a mers în Cezareea Capadociei unde păstorea Sfântul Vasile cu gând să-l abată de la dreapta credință la arianism. Sfântul Vasile i-a răspuns liniştit şi

cuviincios că ține credința pe care au mărturisit-o Sfinții Părinți la Niceea (325) şi că nimeni nu are putere să dea altă mărturisire de credință peste aceea. Primind un atare răspuns împăratul Valens căuta pricina ca să-l exileze pe Sfântul Vasile ştiin că numai el susține dreapta credință în Asia Mică şi că dacă n-ar fi el pe ceilalți uşor i-ar putea câştiga fie prin momeli fie prin înfricoşări.

Împăratul l-a dus cu sine pe Modestus, prefectul pretorienilor (siguranța împăratului) şi pe episcopul Evippius din Galatia care era arian. Pe acesta l-a dus ca să provoace scandalul ca apoi prefectul să poată interveni cu armata. Evippius a vrut să slujească într-o biserică din Cezareea dar Sfântul Vasile nu l-a lăsat până când nu va subscrie afuriseniile date de soborul de la Niceea asupra arienilor. Acela s-a plâns împăratului care a trimis la Sfântul Vasile pe prefectul pretorienilor ca să-l atragă la arianism iar dacă nu va putea cu binele să-l înfricoşeze cu amenințări.

"Ce îndrăzneală ai tu să te împotriveşti religiei împăratului" - îi zise prefectul? "Eu nu văd nici o îndrăzneală şi nu văd care este religia împăratului ca să mă împotrivesc ei. Eu ştiu că şi împăratul e creat de Dumnezeu ca şi mine şi prin urmare şi el trebuie să aibă aceeaşi religie pe care o am şi eu şi credincioşii mei". Prefectul începu cu ademeniri zicând: "Uite n-ai vrea tu să fii în mărire asemenea împăratului? O vei putea avea dacă vei mărturisi şi tu credința împăratului". Sfântul Vasile îi răspunse: "Amândoi suntem creați după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu dacă suntem asemenea împăratului. În ce priveşte mărirea, aceasta se va vedea numai în viața viitoare. Apoi spune tu dacă o va avea acela care face voia lui Dumnezeu sau acela care lucrează împotriva Lui". "Dar nu te temi de relele ce pot să vină asupra ta" - îi zise prefectul? "Eu nu mă tem de rele pentru că ştiu că Dumnezeu nu va îngădui mai multe decât sunt de trebuință pentru ispăşirea păcatelor mele". "Dar ştii că împăratul poate să-ți facă atâta rău cât tu nu vei putea răbda?" "Ce anume ar putea să-mi facă împăratul" - întreabă Sfântul Vasile liniştit? "Să te despoaie de averi, să te exileze, să te ucidă chiar". La acestea Sfântul Vasile râse zicând: "Toate acestea împăratul nu mi le poate face.

Astfel nu mă poate despuia de averi fiindcă m-am despuiat demult eu însumi, aşa că azi n-am nimic. Nu mă poate exila unde să nu fie Dumnezeu de faţă. Apoi cu moartea nu-mi poate face alta decât să mă trimită mai degrabă la viaţa pe care atât de mult o doresc. Spune deci stăpânului tău, împăratului, că dacă n-are alte rele cu care să mă înfricoşeze, de acestea de până acum nu mă tem şi nici gând n-am să-i fac lui pe voie împotriva lui Dumnezeu". Prefectul pretorienilor spuse împăratului totul şi încheie cu aceste cuvinte: "De către căpetenia acestei Biserici suntem biruiţi: Ameninţărilor este superior, decât cuvintele e mai tare, iar decât ademenirile este mai puternic" (Minis superior est, sermonibus firucior, verbogum blandi, tiis fortior). Dacă i-am zis: "Niciodată n-am văzut om ca dumneata" ştiţi ce mi-a răspuns? "Poate că niciodată n-ai văzut episcop"! Împăratul se aprinse de mânie şi zbieră înfuriat: "Să fie exilat numaidecât!!" Şi însuşi se apucă să scrie mandatul de exilare, dar de trei ori i se rupse peniţa şi nu putu scrie. Împăratul crezu că acesta este un semn de sus şi de data aceasta lăsă mânia pentru mai târziu. Reîntors la Constantinopol, din nou încercă să scrie mandatul de exilare pentru Sfântul Vasile dar fără de veste i se îmbolnăvi copilul cel mai mare şi se zbătea ca-n ghearele morţii şi nu se linişti până ce nu-şi propuse să lase pe arhiepiscopul din Cezareea în pace.

Iată părinte al Bisericii, mare dascăl al lumii şi ierarh. Iată ucenic umblând liniştit pe marea înfuriată. Iată stâlp nemişcat de talazuri, iată linişte şi modestie neclintită de vifor, iată om dintre noi străbătând veacurile şi întărindu-ne pe noi în liniştea cea mai presus de fire, că tot Dumnezeu este la cârma lumii.

Cercările i-au dovedit pe sfinţi iar sfinţenia este superioară vieţii şi morţii. Amin.

Măsurile

"Cine nu se leapădă de sine, nu poate să vină după mine." Cine nu poate să întrebe şi cine nu se poate pleca sfatului unui părinte duhovnicesc, sau nici măcar nu-l caută, nu găseşte pe Iisus. Dacă totuşi vrea să se țină de urma lui Dumnezeu, dar fiind cu inima şi mintea întinate de plăcere şi mândrie, dă de înşelăciuni. De aceea-s rânduiți duhovnicii, să cumpănească duhurile ce le străbat mintea, să cunoască măsurile fiecărui ins şi încotro îi înclină cumpăna.

Încă de mult mărturisea Proorocul Iordanului că: "Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din Cer". Dar tot aşa zic şi cei înşelați. Cum să prindem înşelăciunea din urmă? Foarte uşor de prins. Cei ce cu adevărat au darul de la Dumnezeu, vin la duhovnici să-i întrebe, pe când cei înşelați nu vor să vină şi se țin pe sine mai presus de orice dar. Ei nu mai ştiu că fără de smerenie, nu dai de Dumnezeu ci de înşelătorul; fără întrebare nu intri pe poartă, ci sari pe aiurea şi cu tâlharii te socoteşti. Râvna fără întrebare şi părerea sar măsura.

În fiecare ins a închis Dumnezeu chemarea către tot rostul şi lucrul, pe care - la vreme - le va avea între oameni astfel: "El a dat pe unii să fie Apostoli, pe alții prooroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori şi învățători. Spre desăvârşirea sfinților, la lucrul slujbei, spre zidirea la trupul lui Hristos, până când toți vom fi ajuns la unirea credinței şi a cunoştinței Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârşit, la măsura plinirii vârstei lui Hristos. Ca să nu mai fim copii şi jucăria valurilor, purtați încoace şi încolo de orice vânt şi învățătură, prin înşelăciunea oamenilor, prin vicleşugul lor, spre uneltirea rătăcirii, ci fiind credincios adevărului, prin iubire să sporim întru toate, pentru El care este capul - Hristos." (Efeseni 4, 11-15).

El uneşte cele învrăjbite, El ne măsoară darul, El ne cheamă la lucru la vie, El ne ajută pe fiecare în parte - dacă nu uităm să-l chemăm -; iar pentru desăvârşirea obştei El luminează slujitorii.

Sunt între cei trimişi de Dumnezeu şi oameni care au darul să vadă dincolo de zare, să audă graiuri şi cuvinte mai presus de fire. Dar aceştia, la vreme de mare însemnătate pentru ei, când li se deschide ochiul vederii şi urechile auzirii celor de dincolo, să nu întârzie a căuta povățuirea unui duhovnic, care le va feri mintea şi inima de bucurie străină şi care-i va ocroti cu dulama smereniei. Căci dacă nu fac aşa, cu tot darul de sus, pot cădea pradă înşelăciunii. Iată cum: Darurile lui Dumnezeu se ascund în noi, noi nu le ştim dar Satana le vede şi ca un tâlhar viclean pândeşte vremea darului de sus să se deschidă în viața noastră şi de nu-l va afla acoperit de smerenie şi de dreaptă socoteală, varsă el, ca un jgheab, pustiirile lui pe făgaşul lui Dumnezeu.

Deci, de ți-a dat Dumnezeu dar, asigură-l cu întrebarea şi ocroteşte-l cu smerenia, şi cu atât mai vârtos nu ieşi din sfatul unuia dintre nebăgații în seamă slujitori ai lui Dumnezeu. Că de nu ai îndemnare către socoteala aceasta, atunci darului vederii tale îi va grăi Satana care se va da pe sine Hristos, şi te va amăgi desăvârşit... "Se vor ridica hristoşi mincinoşi şi vor da semne mari şi minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință şi pe cei aleşi" (Matei 24,24).

Hristoşii şi proorocii mincinoşi de care ne previne Mântuitorul din vreme, sunt vicleni de dincolo de zare, care fac silă mare şi mult meşteşugită, ca să fie primiți de oameni ca atare, să-i asculte. Nu cumva li-e vremea aproape, că tare-şi mai fac de cap?

Iată pe scurt pricinile şi grija pentru care Predania Bisericii răsăritene se fereşte de vedenii, şi-şi fereşte şi fiii, întrucât acestea nu sunt neapărat trebuitoare mântuirii, şi desăvârşirea, la care suntem chemați, lasă în urmă orice vedenie. Revelația este deplină, iar cele ce mai lipsesc, le aşteptăm la a doua venire. Amin.

Antihrist

El e acela care va veni în numele său - nu al lui Dumnezeu - evreu de neam, care va tirani sub ascultarea sa tot pământul. Căci acela va primi să fie împărat peste strălucirea tuturor împăraților pământului.

Creştinii, cu numele, din pricina înmulțirii fărădelegilor care sting duhul, aşa se vor slăbi la minte încât de frică, mulți se vor lepăda de Hristos şi vor primi toată voia rea şi vor gusta toată răutatea răului "căci credința nu este a tuturora" (2 Tes 2,3). Viața lor, slăbănogită de păcat, va da îndrăzneală satanei, care va lucra în acela tot felul de puteri şi de semne, de minuni mincinoase şi de amăgiri nelegiuite pentru fiii pierzării, fiindcă n-au primit iubirea adevărului ca să se mântuiască. "De aceea pentru că iubesc păcatul mai mult decât pe Dumnezeu, Dumnezeu le trimite amăgiri puternice ca să dea crezământ minciunii, şi să cadă sub osândă (minciuni), toți cei ce n-au crezut adevărul, ci au îngăduit nedreptatea" (2 Tes 2,9-11).

Jidovii de odinioară, împinşi înăuntru de "acela", au răstignit pe Domnul înțepându-i călcâiul, şi nu i-au putut face mai mult nimic; dimpotrivă Domnul, pogorându-se de pe cruce la cei din închisoare, a spart veşnicele încuietori, şi mare pradă a făcut nesățiosului iad. De atunci umblă potrivnicul ca un leu turbat, întărâtându-şi uneltele, ca măcar faptele şi învățătura Mântuitorului să le întunece în necredință. Neputând nici aceasta, îşi aprinde ciracii şi pe "acela" al lor, care se repetă în fiecare veac de oameni din zilele Sfinților Apostoli, până în zilele celui mai desăvârşit Antihrist din vremea de apoi, când va propovădui Ilie, ca doară doară va putea măcar să stingă pe ucenicii lui Iisus de pe fața pământului prigonindu-i, spânzurându-i, ucigându-i, răstignindu-i şi în tot felul omorându-i.

Mai mult, cum zice un Părinte, acest Antihrist - care nu se mulțumeşte cu necredința sa, ci vrea necredința tuturora - nu va avea astâmpăr decât în ziua când ar izbuti să ucidă pe Dumnezeu şi să-L azvârle din mintea şi din inima celui din urmă

credincios rămas pe pământ, şi nu râvneşte nebunul la o mândrie mai mare, decât aceea de a termina odată cu Dumnezeu, iar în locul Lui, să-şi împlânte în sufletul omului ca pe o sabie a iadului, chipul său de fiară.

"Acela" nu se mulțumeşte numai să înşele pe oameni cu amânarea pocăinței pe mâine, pe poimâine, la bătrânețe, ci luptă nebun cerând ... moartea lui Dumnezeu ... moartea învățăturii Sale ... moartea creştinilor, ucenicilor Săi ... pustiirea Bisericii Sale şi oprirea Sfintei Jertfe celei de-a pururi, care este Sfânta Liturghie.

Chinurile cele de pe urmă, vor întrece toate prigoanele câte s-au întețit asupra creştinilor, de la început până în zilele acelea. Numai sila unei prigoane peste tot pământul împotriva creştinilor îi va hotărî să lase la o parte orice vrajbă confesională şi să fie una, cum au fost la început. Nu vor scăpa de sub tăvălugul urgiilor istoriei, până nu vor veni la mintea aceea să asculte şi să împlinească, măcar la sfârşit, rugămintea cea mai de pe urmă a Mântuitorului în lume.

Poate că în vremile acelea abia vor mai fi creştini; dar oricâți vor rămâne, aceia trebuie să treacă, peste ceea ce ar trebui să treacă creştinătatea vremii noastre şi să fie una.

Primejdia comună s-a arătat în lume, unirea creştinătății întârzie, Doamne, până când? ...

Deci, când fărădelegile vor încleşta mintea şi inima oamenilor şi-i vor sălbătici aşa de tare, încât vor zice că nu le mai trebuie Dumnezeu, Biserică şi Preoți, încât va fi sălbăticia şi nebunia urii peste tot pământul, atunci vine sfârşitul. Amin.

Sfânta Liturghie mai ține lumea

Precum Taina Pocăinței sau mărturisirea este judecata milostivă a lui Dumnezeu, ascunsă sub chip smerit, şi iubitori de smerenie dau de darul acesta, asemenea şi Sfânta Jertfă a Mântuitorului din Sfânta Liturghie, ascunde, iarăşi sub chip smerit, o taină a ocârmuirii lumii. Cei vechi ştiau pricina pentru care nu se arată Antihrist în zilele lor căci Sfântul Apostol Pavel vorbeşte despre taina aceasta în chip ascuns, dar n-o numeşte. E Sfânta Liturghie sau Jertfa cea de-a pururi, despre care a grăit Domnul prin Daniil şi apoi Însuşi ne-a învățat. Ea este aceea care opreşte să nu se arate Antihrist sau omul nelegiuirii decât în vremea îngăduită de Dumnezeu.

De aceea Sângele Mielului din Sfânta Împărtăşanie mai ține sufletul în oase şi lumea în picioare.

Proorocul de foc

Deci, câtă vreme mai sunt oameni care caută pocăința şi Sfânta Împărtăşanie, Satana n-are putere, îl opreşte Dumnezeu. Dar când oamenii se vor întuneca la minte aşa de tare, încât vor împiedica Sfânta Liturghie cu toată voia lor, vrând necredință, în zilele acelea va înceta şi jertfa cea de-a pururi şi va începe urâciunea pustiirii precum zice Daniil.

E vreme de trei ani şi jumătate, în care va propovădui Ilie, cel mai mânios prooroc, şi va vesti cele şapte cupe ale mâniei sau ale urgiei lui Dumnezeu, cele de pe urmă, cu care se va sfârşi mânia lui Dumnezeu.

La plinirea acelei vremi de pe urmă, când răutatea va fi desăvârşit coaptă, va vesti Ilie, Proorocul de foc, a doua venire a Mântuitorului. Vestirea aceasta, bucuria cea mai mare a creştinilor, va fi primejdie de moarte proorocului celui de foc adevărat; căci oamenii fărădelegii îl vor ucide ca pe Ioan Botezătorul care era în puterea şi duhul lui Ilie, la cea dintâi venire. Dar tocmai când protrivnicii Atotputernicului credeau că omorând pe cel din urmă prooroc, în sfârşit au terminat cu Dumnezeu, iată că învie ... Ilie ...

Jidovii îşi dau seama de nebunia protrivniciei lor şi de înşelarea lui Antihrist şi cu înfricoşare şi cutremur mare se întorc şi primesc pe Hristos-Dumnezeu, după cum mărturiseşte despre ei Sfânta Scriptură.

Sfânta Cruce pe cer

Luminată în slavă, mai strălucitoare ca soarele, căreia încă nu i-au stat oamenii împotrivă şi au înjurat-o, se va arăta în ciuda vrăjmaşilor, semn slăvit de biruință a binelui asupra răului. Atunci, în zilele acelea înfricoşate, pe pământ şi-n tot trupul, Însuşi Dumnezeu Cuvântul vine să cheme pe oameni, pentru cea din urmă oară, însă nu la pocăință, ci la judecată. Atunci Dumnezeu şi iconomia mântuirii, nu mai e pe crezute ci pe văzute.

Iar pe Antihrist, în care lucra toată puterea Satanei, Domnul îl va ucide cu suflarea gurii Sale şi-l va nimici cu strălucirea venirii Sale (2 Tes 2,8) ... Fericit va fi cel ce va aştepta şi va ajunge la 1335 de zile (Daniil 12).

E ziua Domnului cea mare şi înfricoşată, zi de fericire pentru cei chemați, aleşi şi credincioşi, de bucurie negrăită, ziua întoarcerii Acasă, în țara de obârşie şi capătul

plângerii. Zi de fericire, văzând izbânda răbdării, văzând învierea cea de obşte, văzând moştenirea cea gătită de la întemeierea lumii celor ce-L iubesc pe Dumnezeu şi-au rămas în dragostea Lui până în sfârşit ... Şi taine între taine, numai de Dumnezeu ştiute, atunci se vor vedea.

Ceilalți vor sta să-şi dea sufletul de groază şi de aşteptarea celor pornite să vie peste lume, căci tăriile Cerului vor fi zguduite. Atunci vedea-vor pe Cel ce L-au răstignit venind în nori, cu putere şi cu mărire multă; pe Cel ce este dragostea noastră, care nouă ne împrăştie frica, dar groaza groazelor, celor ce l-au prigonit şi L-au răstignit pentru iubirea Sa de oameni şi trebuind să-şi capete plata veşnică, după faptele lor.

Drept aceea, văzând că s-a luat pacea de pe pământ, dar timpul încă nu ni s-a luat, cu glasul lui Dumnezeu chemând pe toți oamenii de pretutindeni să se pocăiască, pentru că a hotărât o zi în care va să judece lumea. Iar ziua aceea poate fi oricând. Iar despre Antihrist se mai poate scrie şi altfel. Amin.

CAPITOLUL 2: RĂZBOIUL NEVĂZUT

Omul, zidire de mare preț

Îngeri decăzuți

Să fugim de trufie şi de deşartele nădejdi

Să ne ferim de o prea mare familiaritate

Despre ascultare şi despre supunere

Neascultare. Greşeală. Păcat.

Să ne ferim de vorbirile nefolositoare

Mijloacele prin care putem câştiga pacea lăuntrică şi propăşirea în virtute

Împotrivirea la ispite

Cum a murit Constantin Brâncoveanu şi copiii săi

Sfântul Teofilact al Bulgariei. Pentru milostenie

Omul, zidire de mare preț

Omul, în întregimea lui, are a doua însemnătate după Dumnezeu. Un singur suflet e mai de preț decât toată materia acestei lumi.

Omul nu e o făptură închisă în lumea de aci. El nu se mulțumeşte numai să creadă în existența unei lumi nevăzute cum face omul protestant, sau să deducă cu mintea existența ei din lumea sensibilă, cum fac teologii catolici, ci urmăreşte să se afle într-o legătură cu ea. Însemnătatea omului se arată nu numai prin faptul că a fost creat după chipul lui Dumnezeu, ci şi în aceea că pentru fiecare şi în jurul fiecărui ins se dă o neîntreruptă luptă nevăzută. În jurul fiecărui om e concentrată întreaga existență creată şi necreată, văzută şi nevăzută.

Îngeri decăzuți

Mai înainte de a se zidi omul şi cele văzute, în lumea nevăzută a îngerilor, s-a întâmplat o nebună răutate. Lucifer şi ceata sa au vrut ei să fie mai presus de Dumnezeu. Celelalte Căpetenii de oştire îngerească s-au împotrivit acestei nebunii. Lucifer însă ca un fulger a căzut de la fața lui Dumnezeu, făcându-se din înger luminat drac întunecat.

"Vai pământului şi mării, căci diavolul a coborât la voi având mânie mare" (Apoc. 12, 12).

El este leul care umblă răcnind, căutând pe cine să înghită. Între el şi suflet se începe războiul nevăzut.

Să fugim de trufie şi de deşartele nădejdi

Nesocotit este acela care-şi pune nădejdea în oameni sau în altă făptură, oricare ar fi ea.

Nu te ruşina câtuşi de puțin să slujeşti altora şi să apari sărac în lumea aceasta din dragoste pentru Iisus Hristos.

Nu te sprijini pe tine însuți ci pune-ți toată nădejdea în Dumnezeu.

Nu te crede de fel în ştiința ta şi nici în îndemânarea cuiva, ci mai degrabă în harul lui Dumnezeu care ajută pe cei smeriți şi umileşte pe cei mândri.

Nu te slăvi cu avuțiile tale, dacă le ai, nici cu prietenii tăi fiindcă sunt puternici, ci în Dumnezeu care dăruieşte totul şi care peste toate, încă şi peste Sine Însuşi, doreşte să ți se dăruiască.

Nu te înălța deloc din pricina puterii sau a frumuseții trupului tău, pe care o uşoară neputință îl doboară şi îl veştejeşte.

Nu te socoti mai bun ca alții ca nu cumva să fii socotit mai rău inaintea lui Dumnezeu care ştie ce este în fiecare din noi.

Nu te mândri cu bunele tale fapte, căci judecățile lui Dumnezeu altele sunt decât ale oamenilor şi ceea ce-i pe placul oamenilor, adesea nu-i pe placul lui Dumnezeu.

Mânia şi invidia rod inima celui trufaş.

Să ne ferim de o prea mare familiaritate

Nu-ți deschide inima oricui, dar vorbeşte despre treburile tale cu omul înțelept şi temător de Dumnezeu.

Nu sta în adunarea tinerilor şi a oamenilor de lume. Caută pe cei smeriți, pe cei simpli şi nu sta de vorbă cu ei decât despre lucrurile ziditoare de suflet.

Nu fi familiar cu nici o femeie, dar roagă-te lui Dumnezeu pentru toate cele pline de virtute. Nu năzui să fii familiar decât cu Dumnezeu şi cu Îngerii şi fereşte-te să fii cunoscut de oameni.

Se cade să ai dragoste pentru toată lumea, dar familiaritatea îşi are neajunsurile ei.

Despre ascultare şi despre supunere

De seamă lucru este să trăieşti în ascultare, să ai un mai mare şi să nu atârni de tine însuți. Eşti mai bine apărat ascultând decât poruncind. Nu este bine să asculți numai de nevoie ci şi din dragoste pentru Dumnezeu. Nu te încrede aşadar prea mult în părerea

ta, ci aşează-te de bună voie ascultării de a altora. Chiar dacă părerea ta este dreaptă, dacă din dragostea pentru Dumnezeu o părăseşti ca să urmezi pe a altuia, mult folos vei trage din aceasta. De te-ar trimite să furi, nu te îndoi că ar fi poruncă greşită. Tu iei plata ascultării. Iar cine te-a trimis îl va socoti Dumnezeu.

Adesea am auzit spunându-se că este mai bine să asculți şi să primeşti un sfat decât să-l dai. Se poate de asemenea întâmpla ca părerea fiecăruia să fie bună, dar nevoind să primeşti părerea celorlalți când împrejurările sau rațiunea cer aceasta, dai dovadă de trufie şi de încăpățânare.

Hristos S-a făcut ascultător până la moarte şi încă moarte pe cruce. Nici o ordine din lume şi nici o viață decât prin ascultare! Ea este legătura între oameni şi Dumnezeu. Amin.

Neascultare. Greşeală. Păcat.

Neascultarea. Greşeala este neascultarea unui duh, care nu vrea să-şi recunoască vreun stăpân şi care nu ascultă decât de sine. Păcatul este fapta . . . stricate. Astfel, după cum ne învață Apostolul: puterea vine de la Dumnezeu şi este supusă unui îndreptar Dumnezeiesc.

Să ne ferim de vorbirile nefolositoare

Fereşte-te cât poţi de vălmăşagul oamenilor căci primejdie este să stai de vorbă despre lucrurile lumii, chiar dacă faci aceasta cu gând curat. Dacă se cade totuşi să vorbeşti, vorbeşte atunci despre lucrurile care pot zidi. Evlavioasele convorbiri asupra lucrurilor duhovniceşti ajută mult la propăşirea sufletului, mai osebit între cei uniți în Dumnezeu prin aceleaşi simțăminte şi prin aceleaşi năzuințe. Scris este că vom da socoteală, la ziua judecății, de orice vorbă zadarnică.

Mijloacele prin care putem câştiga pacea lăuntrică şi propăşirea în virtute

Am putea să ne bucurăm de o mare pace, dacă am vrea să nu ne îndeletnicim deloc cu ceea ce zic sau fac alții şi nici cu ceea ce nu ne priveşte. Cea mai mare şi singura împotrivire este că odată robiți de patimile şi poftele noastre nu facem nici o sforțare să intrăm în făgaşul desăvârşit al sfinților. "Vă las pacea Mea, vă dau vouă pacea Mea, nu cum v-o dă lumea".

Ce plăcută dulceață, ce dragoste atrăgătoare în aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos! ... Sunt două feluri de păci: pacea lui Iisus şi pacea lumii. Pacea lumii cuprinde: grijile, întristările, neliniştile, scârba, remuşcările. Iisus grăieşte: "Biruieşte-te pe tine însuți". Înfrânează-ți poftele tale, împotriveşte-te dorințelor, frângeți patimile şi atunci duhul tău va fi ascultător poruncilor Lui, rămâne-va întru pacea cea nespusă, iar toate trudele vieții, suferințele, nedreptățile, prigoanele, nimic nu va tulbura pacea Lui, care întrece orice înțelegere. Amin.

Împotrivirea la ispite

Atâta vreme cât trăim pe pământ, nu putem fi scutiți de necazuri şi de încercări. De aceea este scris în cartea lui Iov: "Ispită este viața omului pe pământ". Nu se află om atât de desăvârşit şi de sfânt care să nu aibă, uneori, ispite - de care nu putem fi cu totul scutiți.

Toți sfinții au trecut prin mulțime de ispite şi de suferințe şi pe făgaşul acesta au sporit, dar cei care n-au putut birui asupra ispitelor au fost osândiți şi au căzut.

Nu este aşezare călugărească atât de sfântă şi nici loc atât de tras deoparte, unde să nu se afle împotriviri şi ispite. Omul cât trăieşte, nu-i niciodată întru totul ferit de ispite, căci avem sământa lor în noi din pricina poftei trupeşti în care am fost zămisliți. Una vine după alta şi totdeauna vom avea ceva de suferit, fiindcă am prăpădit binele şi fericirea, cele de la început. Unii caută să fugă pentru a nu fi ispitiți şi cad în ispite încă şi mai primejdioase. Nu-i de ajuns să fugi ca să birui ci răbdarea şi adevărata smerenie ne face mai tari decât toți duşmanii noştri. Cel care, fără să smulgă rădăcina răului se fereşte numai de primejdii (prilejurile din afară), sporeşte puțin. Dimpotrivă, ispitele se întorc asupră-i încă mai grabnice şi mai cu putere.

Vei birui mai sigur puțin câte puțin printr-o îndelungată răbdare cu ajutorul lui Dumnezeu, decât printr-o asprime prea mare față de tine însuți.

Mergi adesea după sfaturi când eşti ispitit şi nu judeca deloc aspru pe cel ce se află în ispită, ci mângâie-l aşa precum tu însuți ai vrea să fi mângâiat.

Începătura oricărei ispite este nestatornicia duhului şi puțina încredere în Dumnezeu. Căci după cum o corabie fără cârmă e purtată ici şi colo de valuri, asemenea omul slab şi schimbăcios, care-şi părăseşte hotărârile pe care le luase, este tălăzuit de tot

felul de ispite. Se cade să veghem, mai osebit când se arată ispita, căci cu mult mai bine birui-vom pe vrăjmaş de nu-l vom lăsa să pătrundă în suflet, dându-l deoparte chiar în clipa când e gata să intre. Mai întâi se iveşte în minte un gând simplu, apoi o să vină o închipuire, pe urmă plăcerea, pornirea destrăbălată şi în sfârşit consimțirea. Aşa că, puțin câte puțin, duşmanul cuprinde tot sufletul, când n-a găsit împotrivire chiar de la început.

Să ne ferim de judecățile cele îndrăznețe

Zace în noi o tainică răutate, căreia-i place să descopere nedesăvârşirile fraților noştri şi iată de ce, gata stăm să-i judecăm, uitând că judecata inimilor numai dreptul lui Dumnezeu este. În loc de a cerceta cu atâta pornire ispititoare cugetul altuia, să ne coborâm în al nostru. Găsi-vom destule temeiuri să fim îngăduitori față de aproapele nostru şi să tremurăm pentru noi înşine. Nu ai decât sarcina ta însăți şi nu vei răspunde decât de tine. "Nu judeca ca să nu fi judecat".

Faptele dragostei

Pentru nimic în lume şi de dragul nimănui, nu se cade să faci nici cel mai mic rău, cu toate acestea, ca să aduci un ajutor celui care are nevoie de el, poți uneori să amâni o bună lucrare sau să o înlocuieşti cu alta mai bună, căci atunci n-ai nimicit binele ci l-ai schimbat în unul mai mare.

Trebuie să suferim nedesăvârşirea altuia

Ceea ce omul nu poate îndrepta în sine însuşi sau în alții, trebuie să le sufere cu răbdare, până ce Dumnezeu porunceşte altfel. Cugetă că poate e mai bine să fie aşa, ca să fi cercat prin răbdare, fără de care meritele noastre nu sunt mare lucru. Trebuie în toate acestea să te rogi lui Dumnezeu să te ajute să biruieşti aceste piedici, sau să le suferi cu blajinătate. Dacă cineva, lămurit odată sau de două ori, nu cade la aceeaşi părere cu tine, nu mai avea dispută cu el, ci încredințează toate în mâna lui Dumnezeu care ştie a scoate binele din rău, ca astfel să se împlinească voia Sa. Şi să fie slăvit în toți robii Săi.

Dă-ți osteneala să suferi cu răbdare lipsurile şi slăbiciunile altora, oricare ar fi ele, pentru că şi tu ai multe din acestea pe care trebuie să le sufere alții. Că Dumnezeu a rânduit astfel, ca să ne învățăm a ne purta sarcina unii altora - căci fiecare are sarcina sa - nimeni nu-i fără lipsuri, nimeni nu-şi este îndestulător sieşi, nimeni nu-i atât de înțelept să se poată îndruma singur, dar se cade să ne suferim, să ne mângâiem şi să ne ajutăm, să ne învățăm şi să ne îndrumăm unii pe alții. Ceea ce te face atât de supărăcios nu-i zelul pentru aproapele, ci o iubire de sine, năzuroasă, arțăgoasă, posomorâtă. Pietatea cea adevărată e blajină şi răbdătoare, fiindcă ea te arată cine eşti...

Despre viața monahicească

Trebuie să capeți deprinderea de a te frânge pe tine însuți în multe lucruri, dacă vrei să păstrezi pacea şi buna înțelegere cu alții. Nu-i puțin lucru să trăieşti într-o mănăstire sau într-o altă viață de obşte. Să nu dai niciodată prilej de plângere împotrivă-ți şi să fi credincios cu statornicie în acestea până la moarte.

Haina şi tunsoarea însemnează puțin. Schimbarea obiceiurilor şi desăvârşita ucidere a patimilor face pe adevăratul călugăr. Cel ce caută altceva decât pe Dumnezeu şi mănăstirea sufletului, nu va găsi acolo decât supărări şi suferințe.

Ai venit aici ca să slujeşti, nu ca să porunceşti. Află că ai fost chemat să suferi şi să te trudeşti, iar nu ca să flecăreşti într-o deşartă trândăvie. Ajută-mi, Doamne, în sfintele mele hotărâri şi în slujba mea; dă-mi a începe bine acum, căci ceea ce am început acum nimica este. Căci omul îşi pune în gând, dar Dumnezeu hotărăşte, iar nu omul este acela care îşi alege calea sa.

Nu sta niciodată cu totul fără nici o treabă; citeşte, scrie, te roagă, meditează, sau lucrează ceva folositor pentru obştea fraților.

Îndeletnicirile care nu sunt săvârşite laolaltă cu ceilalți nu trebuie lăsate să fie văzute în afară, căci e mai bine să fie săvârşite în taină cele care sunt numai ale fiecăruia în parte. Păzeşte-te totuşi să nu fi nepăsător pentru îndeletnicirile cele săvârşite laolaltă şi prea grăbit pentru cele numai ale tale. Dar, după ce ai îndeplinit cu credință şi în totul îndatoririle ce ți-au fost puse înainte, dacă-ți mai prisoseşte vreme, dăruieşte-ți şi ție însuți, după cum te va povățui evlavia ta.

Citeşte mai degrabă ceea ce atinge inima decât ceea ce depărtează mintea.

De vei şti să laşi pe oameni într-ale lor, în curând te vor lăsa şi ei să faci ce vrei.

Nu trage spre tine treburile altuia şi nu te încurca deloc în cele ale oamenilor mari.

Dacă nu eşti băgat în seamă de oameni nu te întrista, ci îngrijeşte-te să ai o bună vieţuire, cu destulă îngrădire, aşa cum se cuvine unui slujitor al lui Dumnezeu şi unui evlavios monah.

Mai drept ar fi să te învinuieşti pe tine însuți şi să acoperi pe fratele tău. Dacă voieşti să fi suferit de alții, suferă-i tu pe ei mai întâi. Nu-i mare lucru să trăieşti bine cu oamenii blajini şi buni, căci aceasta place din fire tuturora, dar să trăieşti în pace cu oamenii asprii, stricați, destrăbălați, sau care ți se împotrivesc, aceasta-i un mare har, o virtute plină de curaj şi vrednică de laudă.

Orice, om sau neam, care ar sfărâma această lege sau ar tăgădui aceste învățături, fie chiar numai într-un singur loc, acel om, acel neam, răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, capătă de îndată pedeapsa fărădelegii sale. De voieşti ceea ce Dumnezeu voieşte şi ceea ce-i folositor aproapelui, te vei bucura de slobozenia lăuntrică.

O inimă curată străbate Cerul şi iadul.

Dacă este vreo bucurie în lume, este cea pe care o are o inimă curată.

Să faci totdeauna binele şi să nu-l socoteşti puțin este semnul unui suflet smerit. Să nu voieşti mângâierea nici unui om, însemnează o mare curăție şi o mare încredere lăuntrică. Când nu cauți în afară nici o mărturie în folosul tău semn este că te-ai încredințat în totul lui Dumnezeu.

Nu dori niciodată să fi lăudat sau iubit înaintea altora, căci aceasta nu-i partea lui Dumnezeu, cu care nimeni egal nu poate fi. Nu dori de asemenea să-şi aibă cineva inima prinsă de tine şi nici tu însuți să fi prins de dragostea cuiva, ci Iisus Hristos să fie în tine şi în tot omul de bine.

Îți trimite necazuri şi pedepse, primeşte-le cu bucurie, căci totdeauna, pentru mântuirea ta a făcut sau a îngăduit toate câte ni se întâmplă. Amin.

Sfântul Marcu Ascetul

Dacă eşti iubitor de învățătură fă-te iubitor şi de osteneală. Căci simpla osteneală îngâmfă pe om.

Necazurile care vin asupra oamenilor, sunt roadele păcatelor proprii. Iar dacă le răbdăm prin rugăciune, ne vom bucura iarăşi de venirea lucrurilor bune.

Cel ce vrea să facă ceva şi nu poate, e socotit de cunoscătorul de inimi, Dumnezeu, ca şi când ar fi făcut. Iar aceasta trebuie să o înțelegem atât cu privire la cele bune, cât şi la cele rele.

Păcat spre moarte este păcatul nepocăit. Chiar de s-ar ruga un sfânt pentru un asemenea păcat, al altuia, nu e auzit.

Cel ce face binele şi caută răsplată, nu slujeşte lui Dumnezeu ci voii sale.

Cel ce-a păcătuit, nu va putea scăpa de răsplată decât printr-o pocăință corespunzătoare cu greşeala.

Despre iubire şi dragoste

În vremea ispitelor, să nu părăseşti mănăstirea ta, ci suferă cu vitejie valurile gândurilor şi mai ales pe cele ale deznădejdii şi ale moleşelii. Căci aşa fiind probat cu bun rost prin necazuri, vei dobândi o nădejde şi mai întărită în Dumnezeu. Iar de o vei părăsi, te vei afla neprobat, lipsit de bărbăție şi nestatornic.

De vrei să nu cazi din dragostea cea după Dumnezeu, să nu laşi nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta, nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui, ci "mergi şi te împacă cu fratele tău" şi venind adu lui Hristos, cunoştință curată prin rugăciune stăruitoare, darul dragostei.

Nu da urechea ta limbii celui ce defaimă, nici limba ta urechii iubitorului de ponegrire, ascultând sau grăind cu plăcere cele rele împotriva aproapelui, ca să nu cazi din dragostea dumnezeiască şi să te afli străin de viața veşnică.

Nu primi bârfa împotriva părintelui tău, nici nu-l încuraja pe cel ce-l necinsteşte pe el ca să nu se mânie Domnul pentru faptele tale şi să te stârpească din pământul celor vii.

Închide-i gura celui ce bârfeşte la urechile tale, ca să nu săvârşeşti păcat îndoit împreună cu acela: pe tine obişnuindu-te cu patima pierzătoare iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui.

Să nu loveşti vreodată pe vreunul din frați, mai ales fără pricină şi fără judecată, ca nu cumva, nerăbdând jignirea, să plece şi să nu mai scapi niciodată de mustrarea conştiinței, aducându-ți (aminte) pururea întristarea în vremea rugăciunii şi răpindu-ți mintea de la dumnezeiasca îndrăznire.

Să nu suferi bănuieli, sau măcar oameni care îți aduc sminteli împotriva altuia. Căci cei ce primesc smintelile în orice chip, față de cele ce se întâmplă cu voie sau fără de voie, nu cunosc calea păcii, care duce prin dragoste la cunoştința lui Dumnezeu pe cei ce o iubesc pe ea.

Încă nu are dragoste desăvârşită cel ce se mai ia încă după părerile oamenilor. De pildă pe unul iubindu-l şi pe altul urându-l pentru pricina aceasta sau aceea; sau pe acelaşi odată iubindu-l, altădată urându-l, pentru aceleaşi pricini.

Despre rugăciunea cea curată

Că orice rugăciune ce s-ar face, sau e cerere sau rugăminte, sau mulțumită sau slavă. Iară când mintea ajunge în stări duhovniceşti, atunci nu mai are rugăciune. Una este rugăciunea şi alta este contemplația în vremea rugăciunii, deşi au pricina una în alta. Cercetează şi vei vedea că dacă mintea a intrat în contemplație nu mai e nici una din toate acestea, nici nu cere ceva în rugăciune. Foarte rar sunt aceia care să se fi învrednicit, cu multă voință, ca să ajungă la rugăciunea curată.

Că aveau Sfinții Părinți obiceiul de a numi rugăciune toate pornirile cele bune şi toate lucrările cele duhovniceşti. Căci iată că vedem că atunci când preotul stă pregătit la rugăciune, cerând milă de la Dumnezeu şi rugându-se şi concentrându-şi mintea, atunci vine Sfântul Duh peste pâinea şi vinul care sunt în Sfântul Altar.

Încă şi lui Zaharia, în vremea rugăciunii, i s-a arătat îngerul proorocindu-i naşterea lui Ioan. De asemenea lui Petru, când se ruga în casă în ceasul al şaselea, i s-a arătat acea vedenie care l-a îndemnat să cheme neamurile, când a văzut pânza cea pogorâtă din ceruri şi animalele care erau în ea. Şi lui Corneliu în vremea rugăciunii i s-a arătat îngerul şi i-a spus cele ce erau scrise despre dânsul. Şi iarăşi lui Isus, fiul lui Navi, când se plecase la rugăciune i-a vorbit Dumnezeu. O ce taină înfricoşată este aceasta! Astfel că toate vedeniile care se descoperă în sfinți în vremea rugăciunii se arată.

Despre călugări

Pe măsură ce omul se fereşte ca să stea de vorbă cu alți oameni, pe aceeaşi măsură se învredniceşte el să aibă îndrăzneală față de Dumnezeu cu mintea lui. Şi cu cât taie omul mai mult mângâierea din lumea aceasta cu atât se face vrednic de a se bucura de Dumnezeu întru Duhul Sfânt. Şi precum pier peştii din lipsă de apă, tot aşa pier şi din inima călugărului mişcările cel înțelegătoare, dacă el se amestecă şi petrece prea adeseori cu mirenii.

Mai bun este un mirean, oricât de ticălos ar fi şi oricâte rele ar pătimi în viață, decât un călugăr care pățeşte rele şi petrece împreună cu mirenii.

Temut este de draci şi iubit este de Dumnezeu şi de îngerii lui, cel ce cu mare fierbințeală şi râvnă ziua şi noaptea caută pe Dumnezeu în inima lui, dezrădăcinează din ea momelile care cresc de la vrăjmaşul. Pentru cel curat cu inima locul cel înțelegător este în sine însuşi.

Iară mâniosul, cel iute, cel iubitor de slavă, lacomul, cel nesățios şi cel învăluit de ale lumii şi cel ce voieşte să-şi facă voile sale şi cel amar ca fierea şi cel plin de patimi, aceştia îşi duc o viață într-o învălmăşeală de noapte şi de întuneric şi umblă pe pipăite, fiind în afară de țara vieții şi a lumii. Că țara aceea este sortită celor buni, celor smeriți cu cugetul şi celor ce-şi curățesc inimile lor. Nu poate vedea omul frumusețea care este înlăuntrul său, până ce nu dispreţuieşte şi nu urăşte frumusețea toată care este în afară de el.

Şi nu poate omul privi cu cunoştință spre Dumnezeu, până ce nu s-a lepădat de lume în chip desăvârşit.

Cu cât limba se depărtează de multa vorbire cu atât primeşte mai multă lumină, ca să deosebească gândurile, căci şi mintea cea mai binecuvântată se zăpăceşte prin multa vorbire.

Cel ce e sărac de lucrurile lumii, se îmbogăţeşte de Dumnezeu şi cel ce iubeşte bogăţia, sărac va fi de Dumnezeu.

Despre păzirea şi ferirea de cei leneşi şi trândavi şi că din apropierea de aceştia se face stăpână peste om lenea şi trândăvia şi omul se umple de toată patima cea necurată.

Cine-şi opreşte gura de la clevetire îşi păzeşte şi inima de patimi. În tot ceasul vede pe Domnul (că doar cugetul lui este pururea la Dumnezeu) şi goneşte de la dânsul pe draci şi smulge rădăcinile răutăţilor.

Cela ce-şi cercetează sufletul ceas de ceas, inima lui se bucură de descoperiri noi. Şi cela ce-şi controlează privirea minţii înlăuntrul său, acela vede raza Duhului. Cel ce a urât toată răspunderea vede pe Stăpânul său înlăuntrul inimii sale.

Dacă iubeşti curăţia, întru care poţi vedea pe Stăpânul tuturor, să nu cleveteşti pe nimeni şi nici să nu asculţi pe cineva clevetindu-l pe fratele tău.

Iată, Cerul este în tine dacă tu eşti curat, şi în tine vei vedea pe îngeri cu lumina lor şi pe Stăpânul lor împreună cu ei şi în ei.

Cel ce pe bună dreptate este lăudat nu se păgubeşte. Iar dacă va deveni iubitor de laude, atunci îşi va pierde plata.

Gura care nu grăieşte bucuros tâlcuieşte tainele lui Dumnezeu, iar cel grabnic la vorbă se depărtează de ziditorul lui.

Cel ce urmează pe iubitorul de Dumnezeu se va îmbogăţi de tainele lui Dumnezeu. Iar cel ce urmează pe omul nedrept şi trufaş acela se depărtează de Dumnezeu şi va fi urât de prietenii săi.

Cel tăcut va câştiga în orice lucru rânduiala smereniei şi fără nevoinţă va stăpâni patimile.

Prin necontenită meditare despre Dumnezeu, se dezrădăcinează şi gonesc patimile.

Precum în clipele de linişte şi de seninătate pe marea cea văzută înoată delfini, aşa în vreme de linişte şi de seninătate pe marea inimii, netulburată de mânie şi de pornire, mereu se mişcă tainele şi descoperirile dumnezeieşti şi o bucură pe ea. Amin.

Cuvântul 42 despre puterea şi lucrarea răutăţii păcatului. Cum se formează şi cum încetează ea

Câtă vreme nu urăşte omul din inimă cu adevărat pricina păcatului, el nu este slobod nici de plăcerea de a-l lucra. Aceasta este luptă foarte puternică, care se împotriveşte omului până la sânge.

Rugăciune:

"Doamne, Cel ce Eşti izvor a toată ajutorarea. Tu poţi să întăreşti în clipele acestea care sunt clipe de mucenic, sufletele cele ce cu bucurie s-au logodit cu Tine, Mirele Ceresc, şi au rostit făgăduinţele de sfinţenie, cu pricepere şi cu mişcări curate, fără vicleşug. De aceea dă-le lor putere, să surpe zidurile şi întăriturile şi cetăţile câte sunt ridicate împotriva adevărului, ca să nu greşească ţinta din pricina silniciei, în clipa în care se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte."

Păziţi-vă iubiţii mei de nelucrare (trândăveală). Că o moarte vădită se ascunde în ea (în trândăveală). Fiindcă în afară de ea nimic nu poate robi cu plăcere pe monah.

În ziua judecății nu pentru Psalmi sau pentru rugăciune ne va osândi pe noi Dumnezeu, ci fiindcă noi, părăsindu-L pe Acesta, am lăsat pe draci să intre.

Cel ce nu-şi supune voia sa lui Dumnezeu, supus va fi de vrăjmaşul său. Căci orice lucru bun voim să-l facem, nu-l putem face fără de Dumnezeu, după cum grăieşte Domnul în Scripturi.

Lume numeşte Scriptura lucrurile materiale, iar lumeşti sunt cei ce zăbovesc cu mintea la ele. Pe aceştia îi îndeamnă: "Nu iubiți lumea, nici cele din lume!" Pofta trupului, pofta ochilor şi trufia vieții nu sunt de la Dumnezeu, ci de la lume, şi cele urâtoare ...

Monah este cel ce şi-a desfăcut mintea de lucrurile pământeşti şi prin înfrânare, prin dragoste, prin cântare de Psalmi şi prin rugăciune, se lipeşte statornic de Dumnezeu.

*

Ia seama dintre supărare şi durere, precum şi faptul că durerea e urmarea plăcerii, iar supărarea a slavei deşarte.

Sfântul Isaac Sirul

Deci, dacă i se întâmplă cuiva să fie ispitit şi să-l silească cineva să calce vreuna din aceste porunci ale mele, adică să părăsească înțelepciunea sau să lepede cinul călugăresc sau să lepede credința sau să renunțe pentru lupta pentru Hristos sau să calce vreuna din poruncile Lui, şi dacă el nu se înfricoşează şi nu se împotriveşte cu bărbăție ispitelor, atunci el cade din adevăr. Deci, să trecem cu vederea din toată puterea noastră

trupul, şi sufletul să-l dăm în seama lui Dumnezeu şi în numele Domnului să începem lupta cu ispitele.

Să nu ceri sfat de la cineva care nu vieţuieşte ca tine oricât ar fi acela de înţelept. Ci mai bine arată-ţi gândurile tale unui om simplu, dar încercat în lucrurile acestea, decât celui ce vorbeşte cu înţelepciune, din cercetare şi nu din păţanie.

Şi ce este experienţa? A avea experienţă nu înseamnă să te duci şi să cercetezi vreun lucru fără să ai în tine cunoştinţă de el, ci să simţi prin încercare cu fapta dacă este acel lucru de folos, dar pe dinăuntru este plin de păgubire. De aceea iarăşi unii oameni suferă pagubă, din lucruri care sunt în aparenţă folositoare. Şi în lucrurile acestea nici mărturia cunoştinţei nu este adevărată. Deci ia-l pe acela sfetnic, care ştie să pună la încercare prin răbdare, lucrurile socotinţei.

De aceea nu tot omul este vrednic de credinţă când dă sfaturi, ci numai acela care mai întâi a ştiut să se cârmuiască pe sine, chiar dacă a fost slobod şi nu se teme de defăimare, nici de clevetire.

Când vei da de pace fără tulburare în calea ta, atunci teme-te căci stai departe de calea cea dreaptă pe care calcă picioarele ostenitoare ale sfinţilor. Cu cât înaintezi în calea care duce la Cetatea Împărătească, cu cât te apropii de cetatea lui Dumnezeu, să-ţi fie ţie semn aceasta: te vor întâmpina ispite puternice. Şi cu cât te apropii de Dumnezeu şi cu cât sporeşti, cu atât se măresc ispitele împotriva ta.

Răbdarea

Toate împrejurările şi toate necazurile, care nu au parte de răbdare, vor fi îndoit pedepsite. Că prin răbdare, omul leapădă primejdia. Împuțimea sufletului este maică a muncirii. Iar răbdarea este maică a mângâierii şi este o putere care se naşte din inimă largă. Şi această putere omul n-o află în necazuri, decât cu Harul lui Dumnezeu, care se află printr-o rugăciune strânsă şi prin vărsare de lacrimi.

Îngustime sufletească

Când vrea Dumnezeu să aducă asupra omului necazuri mai mari, îl lasă în mâna îngustimii sufleteşti. Şi aceasta dă naştere în om la o putere mare de trândăvie, prin care sufletul e sugrumat şi care-i dă gustul lumii. Şi apoi se ridică asupra omului duhul ieşirii din minți, din care izvorăsc nenumărate ispite: tulburarea, mânia, hula cârteala, gândurile de răzvrătire, mutarea din loc în loc şi celelalte asemenea lor. Iar dacă mă întrebi care este pricina acestora îți răspund: lenevirea ta. Şi leacul este smerenia minții.

Smerenia poate să rupă gardul acestor răutăți. Smerenia trebuie căutată cu tot sufletul. Că pe măsura smereniei tale ți se dă şi răbdare în primejdiile tale. Şi pe măsura răbdării tale ți se uşurează sarcina necazurilor tale şi dobândeşti mântuirea.

Despre rugăciune

În veacul viitor nu ne vom ruga lui Dumnezeu ca să cerem ceva, căci în acea Patrie a libertății, firea noastră nu se schimbă nici nu se abate din frică de împotrivire, ci desăvârşită este în toate.

Lumea aceasta este o călătorie cu nevoințe şi un stadion de alergare. Şi răstimpul acestei vieți este vremea de luptă. În țara unde e luptă şi în vreme de război, nu este nici o lege. Adică Împăratul nu pune margini şi măsuri ostaşilor Săi până la sfârşitul războiului, când toți oamenii se adună în fața porților Împăratului Împăraților şi fiecare este cercetat acolo, dacă a avut răbdare în luptă, dacă nu s-a lăsat biruit sau dacă dimpotrivă, a întors spatele (a fugit).

*

Prin smerenie, chiar dacă nu ai fapte, multe păcate ți se iartă. Iar faptele fără smerenie nu-ți sunt de nici un folos; dimpotrivă, multe rele ne găsesc nouă.

*

Deci, Doamne, mă bucur de aceasta, în neputințe, în necazuri, în temniță, în lanțuri, în nevoi, fie de la fire, fie de la fiii firii mele, fie de la vrăjmaşii ei, eu rabd toate, adică rabd ispitele mele, ca să se sălăşluiască în mine puterea lui Dumnezeu.

*

Precum din iubirea pântecelui se naşte tulburarea gândurilor, tot astfel, din multa vorbire şi din neorânduiala vorbelor, se naşte necunoştința şi ieşirea din minți. Grija de lucrurile lumeşti tulbură sufletul şi învăluirea cu ele tulbură mintea şi o scoate din liniştea ei.

Se cuvine călugărului care s-a predat pe sine ca un ogor lucrării celei din ceruri, mereu, în toată vremea, să fie fără de nici o grijă lumească pentru ca cercetându-se pe sine, să nu afle în sine absolut nici un lucru al veacului acestuia de acum. Pentru ca gol de aceste lucruri, fără de încetare, ziua şi noaptea să petreacă în legea Domnului.

Ostenelile cele trupeşti fără de curăţirea minţii, sunt ca un pântece neroditor şi ca nişte sâni uscaţi. Că prin ele nu se poate apropia sufletul de cunoaşterea lui Dumnezeu. Că ele fac trupul să se istovească dar nu se îngrijesc să dezrădăcineze patimile din minte. De aceea nu vor secera nimic.

*

Nu este curat cu fecioria (feciorelnic) cel ce-şi păzeşte trupul neîntinat de vreo împreunare, ci cel ce se sfieşte (se ruşinează de sine) şi atunci când este singur.

Dacă iubeşti înţelepciunea, goneşte gândurile ruşinoase, îndeletnicindu-te cu citirea şi cu rugăciunea cea neîncetată şi apoi te înarmează împotriva pricinilor firii. Căci nu poţi vedea în sufletul tău curăţire fără de acestea.

Dacă eşti cu adevărat milostiv, atunci când eşti jefuit de ale tale pe nedrept, nici nu te necăjeşti înlăuntrul tău, nici nu vorbeşti despre paguba ta altora.

Despre adevărata smerenie

Cel cu adevărat smerit, când este nedreptăţit, nu se tulbură nici nu se apără în privinţa acelui lucru de care a fost nedreptăţit. Şi primeşte clevetirile ca şi cum ar fi adevărate şi nu se îngrijeşte să convingă pe oameni că a fost clevetit ci îşi cere iertare. Că unii şi-au atras asupră-le numele de neastâmpăraţi, deşi în realitate nu era aşa, iară alţii au răbdat să fie numiţi curvari, deşi erau departe de curvie şi rodul păcatului, pe care nu-l făcuseră. Cu lacrimi l-au mărturisit în public şi-şi cereau iertare pentru o nelegiuire care n-o făcuseră, deşi erau încununaţi cu toată curăţia şi nevinovăţia în sufletele lor, cu plângere de la cei ce-i nedreptăţiseră.

Tu crezi că ai smerenie; alții se învinovățesc pe sine-şi, tu însă nu suferi nici când alții te învinovățesc şi te declari plin de smerenie. Dacă eşti smerit cu cugetul, pune-te singur la încercare şi vezi dacă poți răbda nedreptatea, fără să te tulburi.

Cu luare aminte să vorbeşti în fața unuia care-i trufaş în cuget şi bolnav de pizmă. Căci pe măsură ce tu vorbeşti el răstălmăceşte spusele tale după bunul lui plac şi din lucrurile cele bune pe care le-ai spus, el caută prilej de a face pe alții să se poticnească.

Despre clevetire

Când cineva începe să clevetească pe fratele său de față cu tine arată-te posomorât la față. Dacă faci aşa, te păzeşti de clevetire şi în fața lui Dumnezeu şi a clevetitorului.

În acea zi în care deschizi gura ta ca să acuzi pe cineva, socoteşte-te mort în fața lui Dumnezeu şi toate faptele tale zadarnice, oricât s-ar părea că pe bună dreptate şi ca să zideşti, te-a îndemnat gândul să vorbeşti.

În ziua în care eşti necăjit pentru vreun frate, care este oarecum neputincios să se stăpânească la bine şi la rău, în trupul lui sau în cugetul lui, ca un mucenic să te socoteşti pe tine în ziua aceea şi să te simți ca un pătimitor pentru Hristos şi ca unul care s-a învrednicit ca să-L mărturisească.

Despre milostenie

Când dai ceva, celui care are nevoie, veselia feței tale să fie mai mare decât darul tău şi cu vorba fă-l să-şi uite necazul. Şi dacă faci aşa, bucuria este mai mare în mintea lui decât darul tău şi decât nevoia trupului. Amin.

Războiul duhovnicesc

Fiule, când vrei să te apropii, să slujeşti Domnului, găteşte sufletul tău spre ispite. Sfinții Apostoli, cei strămutați din lumea aceasta de dragostea Mântuitorului şi care, deşi se vedeau în lume, nu erau din lume, totuşi au fost prevestiți de Mântuitorul prin cuvântul către Petru:

"Simone, Simone, iată Satana v-a cerut pe voi ca să vă cearnă ca pe grâu. Iar eu M-am rugat pentru tine ca să nu scadă credința ta."

Pricepem din aceasta cum că războiul nevăzut, care se încinge între suflet şi diavol, e îngăduit de Dumnezeu să dea în stadia vieții acesteia. El are legi după care trebuie să urmăm întocmai, ca să nu pierdem vremea, mântuirea şi smerenia. Căci zice credința dintre Sfinți: "Ia ispitele şi îndată nu mai e nimeni, care să se mântuiască".

Războiul ispitelor e focul care lămureşte ce suntem fiecare: lemne, pietre, aramă, paie, câlți, pământ sau cenuşă.

Războiul duhovnicesc seamănă întru câtva cu războiul lumii. Şi unul şi altul te desface de viața aceasta. Numai ispitele, necazurile şi tot felul de încercări ale războiului nevăzut izbutesc să ne tocească pe deplin gustul de lumea aceasta şi să ne aducă la un fel

de moarte față de lume, care-i smerenia deplină şi condiția de căpetenie a rugăciunii neîncetate.

Lupte după lege

Cei ce nu urmăresc în viața aceasta nimic mai mult decât să fie fericiți în lume şi tihniți în trup, aceştia n-au război cu diavolul: pe aceştia îi are fără război. Căci câtă vreme umblă după tihneală şi fericire deşartă n-au să se trezească din vraja vrăjmaşă, care-i ține bine încleştați în lumea aceasta sensibilă care-i duce prin nebăgare de seamă la pierzare sigură. De aceea a zis oarecine că cea mai primejdioasă temniță e aceea în care te simți bine: nu vei ieşi din ea niciodată.

Războiul începe abia cu cei ce vor să-şi refacă fericirea raiului pierdut, strădanie pentru care învață să se desprindă pe rând din toată tihneala şi slava deşartă a vieții acesteia. Şi începe aşa:

Toate patimile sau lucrările împotriva firii se ivesc mai întâi în minte, în partea cea mai subțire a făpturii noastre nevăzute. Aci vine un chip sau un gând al lumii acesteia şi stă ca o momeală. Iar mintea, dacă e neînvățată sau neprevăzută despre lucrarea străină, ca un miel neştiutor, vede lupul şi se duce la el, crezând că e oaie. Iar dacă lupul mai e şi viclean se îmbracă în piele de oaie şi bietul miel, neavând mirosul oii cercat, tot de-a zburda se duce în colții lupului flămând.

Prima întâlnire între minte şi diavol e la linia momelii, pe care o flutură el în văzul minții. Dacă mintea nu bagă momeala în seamă, vrăjmaşul stăruie cu ea, o arată mai sclipitoare, ca s-o arate iubită minții. Aceasta e a doua înaintare a războiului sau

asupreala. Dacă la asupreală a reuşit să fure minte cu momeala şi să o facă să vorbească împreună, avem înaintarea la unire.

Mintea însă se trezeşte, că a fost furată de gând străin şi că se află în altceva decât în ceea ce-i era dat după fire; iar când îşi dă seama de ea însăşi şi de cele în care se află, avem lupta cea de gând la o clipă hotărâtoare. Se va învoi mintea ca să meargă după momeală mai departe sau se va întoarce de la dânsa? Aici e lupta, şi clipele sunt scumpe şi de cele mai multe ori, viața întreagă a unuia sau o mulțime de înşi, atârnă de lupta nevăzută a câtorva clipe.

Dacă întârziem să ne luptăm, se poate întâmpla ca fără de veste să fim învăluiți la minte de partea poftei sau a iuțimii, asupra cărora încă aruncă vrăjmaşul aprinderea sa. Prin urmare, ostaş al lui Hristos, lupta trebuie dată grabnic şi după lege.

Iată cum descrie Sfântul Marcu Ascetul, iscarea războiului nevăzut: "momeala aruncată de Satana".

Încă din Vechiul Testament se cunoaşte războiul cel de gând, despre care David scrie aceasta: "Fiica Babilonului (înțelegeți: Satană, Satană) dornică de pustiire, ferice de cel ce-ți va plăti după fapta ce ne-ai făcut nouă; ferice de cel ce va lua şi va lovi de piatră pruncii tăi".

Gândurile celui rău, nălucirile lui, idolii (ideile fixe ale lui), momelile sale, aceştia sunt pruncii vaviloneşti sau "puii de drac", după cum îi numeşte Sfântul Maxim. Iar piatra este Hristos sau credința în El, temelia cetății sufletului, piatra cea din capul unghiului, pe care zidarii vremii de atunci nu au băgat-o în seamă. Ori, întru nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer nici un alt nume dat nouă oamenilor, întru care să ne mântuim. De piatra aceasta trebuie să lovim pruncii vavilonești. Căci cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea ea, îl va spulbera. De aceea Sfântul Ioan Scărarul zice: "Ca numele lui Iisus Hristos, armă mai tare, în cer şi pe pământ nu este". Cerul este mintea şi pământul este inima în care trebuie să se depene rugăciunea

neîncetată a preasfântului nume: "Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul", întorcându-se ca o armă mereu întinsă asupra vrăjmaşului.

Pe trepte de-a râpa

Deci vremea de luptă are o clipă de mare cumpănă, şi anume: dacă mintea nu-şi aduce aminte cu credință de "Doamne Iisuse...", i se întâmplă că încuviințează momeala vrăjmaşului. Aici e granița între lupta după lege şi căderea în fărădelege. Deci, mintea căzută în hotarul fărădelegii, dă încuviințarea ei voinței, căreia încă-i suflă vicleanul boarea ameţirii. Voința ia hotărârea întotdeauna după sfatul minții şi niciodată înainte.

Darul libertății voinței ni l-a dat Dumnezeu ca pe o mare cinste, şi prin el avem a spori până la măsuri dumnezeieşti. Iată de ce toată strădania dezrobirii puterilor sufleteşti, din patimile contra firii, duce de fapt la redobândirea libertății de fii ai lui Dumnezeu, de fii ai adevărului, care face liberi pe cei ce stau în adevăr şi nu stau în minciună şi-n tatăl minciunii. Prin darul libertății voiței, avem de suit de la chip la asemănare. Pentru refacerea sau crearea din nou a omului a venit Dumnezeu între oameni şi tot de aceea petrece cu noi, cu fiecare rând de oameni, în tot chipul silindu-se să ne dezlege libertatea voinței din lanțuri străine, iar noi nepricepuții, după puțin, iarăşi ne predăm spre şi mai grele lanțuri. Iubirea înclină libertatea ca pe o cumpănă.

Deci, dacă mintea va iubi momeala străină şi sfatul viclean, va înclina cumpăna liberei alegeri spre momeala şi sfatul străin. Aşa se deschide spărtura în cetate şi se năpustesc puhoaiele de vrăjmaşi, care aşteptau ascunşi afară. Şi repede urmează jalnică pustiire în cetatea sufletului: împlinirea cu lucrul şi repetarea faptei aceleia până ajunge

deprindere sau obicei. Înrădăcinarea sufletească şi trupească a omului, până la neputința de a se mai împotrivi, sau până a nu vrea să se mai împotrivească. Aşa se întâmplă că lucrarea (firii) împotriva firii i se face omului a doua fire - firea fărădelegii sau legea păcatului.

Totuşi omul, slăbindu-i puterile, îşi dă seama că robeşte vrăjmaşului, căci de unde odată pruncii vavilioneşti erau micuți şi-i lua în glumă, acum s-au făcut bărbați şi-i simte cum îi fură puterile, iar lui, din multa păcătuire, i s-a stins puterea voinței de a se împotrivi. Când avea puterile întregi, n-asculta de povață, iar acum când nu le mai are, le-ar întoarce lui Dumnezeu, dar nu le mai are de unde. Toată vigoarea tinereții o dă cui nu trebuie, iar bătrânețea hârbuită umblă s-o dea lui Dumnezeu. Ce socoteală?

Câteodată primeşte Dumnezeu şi cioburile, însă numai dacă au mai rămas puteri şi pentru cea mai de pe urmă luptă, mai grea ca cea dintâi, care e pe viață şi pe moarte. Căci vrăjmaşul, care pustieşte prin patimi, când află că mintea, împinsă de strigarea conştiinței, vrea să facă răscoală împotriva robiei sale, vine cu asprime mare, dovedind sufletului că n-are chip de scăpare. Iar ca pedeapsă, precum că sufletul a îndrăznit una ca ceasta, diavolul umblă să-l dea legat la un chinuitor mai greu: duhul deznădejdii.

Trebuie să spunem că fiecare din patimile de căpetenie pot duce zidirea lui Dumnezeu, până la căderea cea mai de pe urmă, fie ea omorârea de sine, fie nebunia, fie chiar îndrăcirea. De pildă: lăcomia de avere, lăcomia de putere şi fumul mândriei pe câți nu i-a luat de minte şi s-au omorât! Boalele de pe urma curviei, pe câți nu i-a adus ca să-şi pună capăt zilelor? Care a sfârşit bine dintre bețivi, care n-au vrut nicidecum să se lase de patima lor? Dar şi lenea poate face nebuni, când se vede în primejdii.

De unde atâta pustiire? De la o clipă fără de Dumnezeu a minții, clipă în care vrăjmaşul ia furişat undița iadului pe gât învăluită meşteşugit într-o momeală a unui lucru sensibil al lumii de aici.

Protrivnicul ispiteşte cu momeala plăcerii pe tot omul spre patima spre care-l prinde că are pornirea mai mare: pe cel aplecat spre trup cu desfrânarea, pe cel înclinat spre gânduri, cu înțelepciunea veacului acestuia, care pe mulți i-a rătăcit de Dumnezeu şi pe puțini i-a întors, pe cei dornici de Cuvântul lui Dumnezeu îi ispiteşte cu Biblia, încât în zilele noastre se văd mulți călători la iad cu Scriptura în mână. Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii căci sub orice plăcere e încolăcit un şarpe.

Cum a murit Constantin Brâncoveanu şi copiii săi

Plenipotențiarul venețian la Țarigrad, Andrea Memno, a fost de față în 15 august 1714, la scena execuției lui Constantin Brâncoveanu Vodă şi a membrilor familiei sale ucişi din porunca sultanului Ahmed. În scrisoarea sa către dogele Veneției, plenipotențiarul său raportează astfel:

Duminică 15 august de dimineață, s-a tăiat capul bătrânului principe al Vlahiei, tuturor fiilor lui şi unui boier care-i era vistier.

Iată cum s-a făcut:

Încă de dimineață Sultanul Ahmed se puse într-un caic împărătesc şi veni la seraiul zis foişorul Jalikiacs pe canalul Mării Negre, în fața căreia era o mică piață, unde au adus pe Brâncoveanu Voievod, pe cei patru băieți ai lui şi pe vistierul Văcărescu, i-au pus în genunchi unul lângă altul la oarecare depărtare, un gâde le-a scos căciulile din cap şi Sultanul i-a mustrat făcându-i haini. Apoi le deteră voie a face o scurtă rugăciune.

Înainte de a se ridica securea asupra capului lor fură întrebați dacă voiesc să se facă turci şi atunci vor fi iertați. Glasul cel înăbuşit de credință al bătrânului Brâncoveanu răsună şi zise înspăimântat de această insultă:

"Fiii mei! Iată, toate avuțiile şi tot ce am avut am pierdut; să nu ne pierdem însă şi sufletele! Stați tare şi bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit; credeți tare întru aceasta şi nu vă mişcați nici vă clătiți din credința cea pravoslavnică pentru viața şi lumea aceasta."

La aceste cuvinte Ahmed se făcu ca un leu turbat şi porunci să li se taie capetele. Gâdele înfiorător, ridică securea şi capul marelui vistier Enache Văcărescu se rostogoli pe pământ. Apoi se începu cu uciderea copiilor. Când gâdele ridică securea la capul feciorului celui mai tânăr al domnului, Beizadea Mateiaş, numai de 16 ani, acesta se îngrozi de spaimă; sărmanul copilaş, văzând atâta sânge de la frații lui şi de la Văcărescu, se rugă de Sultan să-l ierte, făgăduindu-i că se va face turc. Însă părintele său, Domnul, al cărui cap căzu în urmă, înfruntă pe fiul său şi zise: "Mai bine să mori în legea creştinească, decât să te faci păgân, lepădându-te de Iisus Hristos pentru a trăi câțiva ani mai mult pe pământ!

Copilaşul ascultă şi ridicând capul, cu glas îngeresc zise gâdelui: "Vreau să mor creştin. Loveşte!"

În urmă ucise şi pe Brâncoveanu.

O Doamne! O Doamne! Pana-mi tremură când vă scriu Excelență. Ceea ce am văzut ... Mă întreb: putut-a fi de față cineva să nu fi plâns, văzând capul nevinovatului Mateiaş tânăr tinerel, rostogolindu-se pe jos, lângă capul părintelui său care se apropiase de-al copilului ... părea a-l îmbrățişa...

Gâdele stropit de sângele creştinesc, face un salut Sultanului Ahmed şi se retrage. Sultanul însoțit de plenipotențiarii Germaniei, Rusiei, Angliei se ridică să plece. Văzându-mă cu ochii înlăcrimați spuse Sultanul că regretă acum ceea ce a săvârşit...

Sfântul Teofilact al Bulgariei. Pentru milostenie

"Dacă cineva nu voieşte să lucreze, atunci nici să nu mănânce". Voi însă nu vă opriți de a face bine unii altora. Să nu-i socotiți ca pe nişte vrăjmaşi pe cei nelucrători, şi leneşi, ci să-i sfătuiți ca pe nişte frați, pentru ca să se îndepărteze şi să lase lenevirea, dar să nu-i ocărâți, nici să-i înfruntați, pentru că-i veți milui(umili); ca cu acest chip să se folosească de la voi trupeşte şi sufleteşte. Căci cel ce sfătuieşte pe fratele său, nu publicariceşte meteahna lui înaintea acelora, ci îndeosebi luându-l, îl sfătuieşte cu blândețe frățească şi cu dragoste, cum să se îndrepteze. Să se mâhnească creştinii şi să-i doară inima, nu pentru că dau milostenie celor leneşi şi nelucrători, ci pentru că aceia calcă legea lui Dumnezeu şi să plângă pentru dânşii ca pentru nişte neputincioşi şi bolnavi cu sufletul. Să asculte cuvintele acestea aceia care nu mai dau milostenie celor nelucrători, ci îi şi ocărăsc şi îi zburătoresc cu pietre. Ce faci omule? ... Pentru tine este sărac acela, adică pentru ca să vindeci tu ranele sufletului, cu iubirea de oameni şi cu milostenia ce o dai lui şi tu-l alungi pe el cu pietre sau cu ocări de la casa ta? De câtă nesimțire! De câtă necunoştință este fapta de acest fel! Iar Domnul păcii să vă dăruiască Însuşi pacea pururea întru toate. Căci acest lucru e tot ce se caută, a avea creştinii pacea întru chipul(pe chip), încât a nu avea prilej de a se sminti despre nici o parte, de cuvânt, nici de lucru, căci aşa având pace noi creştinii, vom îndrepta pe cei lucrători lesne şi fără greutate: căci nici un lucru nu ajută atât nouă spre a isprăvi cele ce voim, şi spre a

îndrepta pe frate, decât chipul şi cuvântul cel paşnic şi netulburat, încât a nu ne arăta că cercetăm şi înfruntăm cu vrăjmăşie pe fraţii noştri cei ce greşesc.

Domnul să fie cu toţi.

CAPITOLUL 3: NEAJUNSURILE DUHOVNICEŞTI ALE ÎNCEPĂTORILOR

Înclinaţii spre trufie

Înclinaţii spre zgârcenie duhovnicească

Înclinaţii spre mânie

Înclinaţii spre lăcomie duhovnicească

Înclinaţii spre pizmă şi lume

Vrăjmaşii omului duhovnicesc: lumea, trupul, diavolul

Cei buni

Liniştirea

Postul

Privegherea

Psalmodia

Rugăciunea

Citirea

Întrebarea celor cercaţi

Milostenia

Ce urmăreşte Dumnezeu

Înclinații spre trufie

Mai curând vor să dea lecții decât să primească. Ei osândesc în inima lor pe cei ce nu pricep credința după felul lor şi această simțire, mai întâi tăinuită, o scot la iveală prin cuvinte şi atunci ți se pare că auzi pe fariseul care crede că preamăreşte pe Dumnezeu lăudându-se cu faptele sale şi disprețuind pe vameşul. Asta înseamnă să faci pe voia diavolului. Acestea toate împing sufletul la mândrie şi la trufie. Acestea nu sunt de nici un folos începătorilor (, dar şi că ele îi schimbă în păcate). Căci nu pot să se mai sufere unul pe altul, şi dacă se găseşte vreun concurent ca să-l înjosească pe aproapele său, aceste lucruri îi plac. Vor vedea paiul din ochiul fratelui lor, dar bârna din ochiul lor nu o vor vedea; ei vor strecura țânțarul altora şi vor înghiți cămila lor.

Nu le plac duhovnicii care nu-i laudă în faptele lor şi nu judecă buna lor lucrare, fiindcă astfel de ucenici nu caută decât să fie prețuiți şi lăudați în tot ceea ce fac ei.

Încearcă să convingă pe alții că ei au duhul desăvârşit şi adevărata evlavie.

Ajung chiar să nu-şi mai mărturisească păcatele ca să nu se înjosească şi ferind greşalele pentru a le face puțin mai grele(?). Se vor feri ca de foc să preamărească pe alții, dar nu le displace să fie preamăriți ei. Ba câteodată merg până acolo ca să ceară ca să-i preamărească oamenii. Începătorii scapă foarte rar de vreuna din aceste slăbiciuni.

Înclinații spre zgârcenie duhovnicească

Se tânguiesc atunci când nu primesc mângâierile care le aşteptau din partea duhovnicilor sau aproapelui.

Caută a se umfla de sfaturi şi învăţături duhovniceşti.

Închină tot timpul cititului şi nu mai au timp pentru lucrarea(?) care este prima lor datorie.

Înclinații spre mânie

Au în permanență o proastă dispoziție.

Îşi fac datoria numai de mântuială.

Se supără pentru toate fleacurile şi ajung câteodată de nesuferit.

Pun vina pe greşealele altuia.

Îi bârfeşte pe ceilalți.

Face morală cu acreală, în ton, ca şi când numai el ar avea dreptul la virtute.

Înclinații spre lăcomie duhovnicească

Se istovesc în canoane.

Se dedau fără de frâu la posturi.

Se sustrag din fața acelora care i-ar îndemna pentru hrana trupească.

N-au dreaptă socoteală.

Lucrează împotriva poruncilor.

Doresc mai mult un canon trupesc decât un canon al judecății.

Lipsa de ascultare de duhovnic.

Se trufesc prin diferite osteneli fără dreaptă socoteală.

Pe astfel de ucenici îi încurajează diavolul să facă astfel.

Caută să smulgă duhovnicilor sfaturi după cum le place lor.

În cazul că sunt respinşi au mâhnire ca de copii.

Ceea ce fac, fac numai de mântuială pentru că sunt convinşi că nu fac nimic bun înaintea lui Dumnezeu când nu lucrează cum le place lor.

Se împărtăşesc fără încuviințarea duhovnicului de mai multe ori.

Înclinații spre pizmă şi lume

Îi sare în ochi binele duhovnicesc al aproapelui.

Suferă când aude că cineva este lăudat.

Virtutea altuia îl întristează şi dacă are prilej o va prigoni şi ponegri, cu scop de a-i risipi pe cât e posibil laudele.

Doreşte să fie primul în toate.

Vrăjmaşii omului duhovnicesc: lumea, trupul, diavolul

Aceştia trei în mod sigur îi ies omului în calea duhovnicească.

Cei buni

Se arată prin smerenia lor.

Nu țin seama de lucrurile lor personale şi nu pun decât foarte puțin preț pe ele. Cât despre alții, tot li se pare mai presus.

În toate lucrurile lor smerenia stăpâneşte.

Cu cât lucrează mai mult cu atât îşi plac mai puțin.

Dorința vie le este de-a place lui Dumnezeu.

Tot ceea ce ostenesc ei pentru Dumnezeu li se pare nimic.

Sunt foarte fericiți când nu sunt băgați în seamă şi când sunt criticați de alții în lucrările lor. Când sunt lăudați de cineva ei sunt foarte uimiți.

Nu doresc altceva să învețe decât numai ce le este de folos.

Cei smeriți nu dau învățături nimănui.

Liniştirea

Petrecerea neîmpărtăşită, ferită de orice grijă a vieții, ca astfel omul să poată, prin depărtarea de oameni şi deîmpărtăşiri(?), să fugă de zgomot şi de cel ce "umblă răcnind ca un leu căutând pe cine să înghită", prin întâlnirile şi grijile vieții. Trebuie să aibă numai o singură grijă, cum să placă lui Dumnezeu mai mult şi să-şi facă sufletul neosândit în ceasul morții şi să afle, cu toată sârguința, lucrările fine ale dracilor şi greşalele sale ce întrec nisipul mării. Cunoscându-le pe acestea omul plânge pururea, dar e mângâiat de Dumnezeu.

Postul

Postul cu măsură sau mâncarea odată în zi (a nu se sătura). Mâncarea să fie de un singur fel, din bucate neînsemnate şi care se găsesc fără bătaie de cap şi pe care nu le pofteşte sufletul. Să mănânce în fiecare zi un fel cu înfrânare. Vinul e folositor la bătrânețe, la neputință şi la frig şi atunci puțin. Iar la tinerețe, la căldură şi la sănătate mai bună este apa - dar şi aceasta puțină, căci setea e mai bună decât toate poftele trupeşti.

Priveghere

E bine a folosi jumătate din noapte pentru somn, iar jumătate pentru psalmodie şi pentru rugăciune, pentru suspine şi lacrimi, ca prin postul şi privegherea cu măsură, să se facă supus sufletului sănătos şi gata spre tot lucrul bun, iar sufletul să capete bărbăție şi luminare - ca să facă şi să vadă cele cuvenite.

Psalmodia

Rugăciunea trupească prin psalmi şi îngenuncheri ca să se deşire trupul şi să se smerească sufletul, ca să fugă vrăjmaşii noştri, dracii, şi să se apropie prietenii noştri, Îngerii, şi aşa să cunoască omul de unde primeşte ajutor.

Rugăciunea

Rugăciunea duhovnicească făcută prin minte care se fereşte de orice gând. Stând mintea în cele zise şi căzând la Dumnezeu cu înfrângeri negrăite, cere numai ca să facă voia dumnezeiască întru toate faptele cugetărilor sale, neprimind nici un gând, sau figură, sau culoare, sau lumină, sau foc, sau peste tot (orice) altceva ci ca una ce priveşte numai la Dumnezeu şi vorbeşte numai cu El fiind ajunsă fără formă, fără culoare şi fără figură. Căci aceasta este rugăciunea curată, care se cade să o aibă cel lucrător.

Citirea

Pentru a învăța din dumnezeieştile Scripturi şi viețile părinților cum să biruiască patimile şi să dobândească virtuțile. Pentru ca să umple mintea lui cu cuvintele Duhului Sfânt şi să uite cuvintele şi gândurile necuvioase care le-a auzit fiind afară de chilie. Cel ce vrea să învețe cunoştința de Dumnezeu, nu trebuie să fie numai cu auzirea. Pentru că altceva este auzirea şi altceva fapta. Cunoştința duhovnicească nu se iveşte numai din cugetare, ci se dă de la Dumnezeu după Har, celor smeriți la cuget. Că cel ce citeşte Scripturile, poate le cunoaşte în parte, nu e de mirare mai ales dacă e lucrător. Dar unul ca acesta nu are cunoştința lui Dumnezeu ci trebuie să asculte cuvintele celor ce au cunoştință de Dumnezeu: Prooroci, Apostoli, Sfinți Părinți (Preoți).

Întrebarea celor cercați

Despre orice cuvânt sau faptă se cade a întreba pe cei cercați pentru ca nu cumva din necercare, sau din plăcere de sine, înțelegând şi făcând ceva, unele în locul altora, să rătăcească şi să cadă în părerea de sine, închipuindu-şi că ştie cum trebuie, neştiind încă nimic, cum zice Apostolul. Monahul trebuie să aibă răbdare în toate cele ce vin asupra lui, pe care vrea Dumnezeu să le îngăduie asupra lui spre învățare, spre cercare, spre cunoaşterea slăbiciunii sale. Să nu se facă îndrăzneț, să nu-şi piardă nădejdea în orice rău sau bine ce i s-ar întâmpla. E dator să se ferească de orice vis, de orice vorbă şi de orice lucru fără rost, şi să cugete la numele lui Dumnezeu, mai des decât răsuflă în toată vremea şi în tot locul şi lucrul, şi să cadă la El din suflet, adunându-şi mintea din toate lucrurile lumii şi căutând să facă numai voia lui Dumnezeu. Atunci începe mintea să-şi vadă greşeala sa ca nisipul mării, şi acesta este începutul luminării sufletului şi decada(?) sănătății lui. Atunci începe să înțeleagă binefacerile lui Dumnezeu şi greşalele sale. De atunci păzeşte poruncile întru cunoştință, de la cea dintâi până la cea din urmă, fiindcă şi Domnul le-a pus ca pe o scară şi nu poate cumva să treacă peste una ca să ajungă la alta,

ci trebuie să înainteze de la cea dintâi la cea de-a doua şi aşa mai departe, face pe om Dumnezeu, prin Harul Celui ce le-a dăruit pe ele celor ce (aleargă) aleg să le împlinească.

Nici o altă făptură sau zidire însuflețită sau neînsuflețită n-a călcat voia lui Dumnezeu vreodată, ci numai firea omenească, care bucurându-se de multe binefaceri, a mâniat pe Dumnezeu necontenit.

Milostenia

Milostiv este cel ce miluieşte pe aproapele din cele ce le-a primit el de la Dumnezeu, fie bani, fie mâncări, fie tărie, fie cuvânt spre folos, fie rugăciune, fie putere de a mângâia pe cel ce are lipsă de ea, socotindu-se că e datornic. Săracul poate trăi fără să-l miluiască, după puterea sa, nu poate el însă să trăiască şi să se mântuiască. Milostenia desăvârşită este aceea pe care ne-a arătat-o Hristos, care a răbdat moartea pentru noi, punându-ne tuturor o pildă şi un chip ca şi noi să murim pentru alții, nu numai pentru prieteni ci şi pentru duşmani când vremea o cere. De la frica de Dumnezeu trece omul la buna cinstire. De la aceasta vine cunoştința prin care e sfatul şi dreapta socoteală.

Ce urmăreşte Dumnezeu

Până la judecata din urmă, mântuirea se poate dobândi oriunde; şi pe câmpuri de bătaie; şi se poate dobândi şi în iad; şi se poate pierde oriunde, şi în mănăstire, şi în ceata Sfinților Apostoli, şi s-a pierdut şi-n Rai. Tâlharul, răstignit pentru faptele sale, a sărit de pe cruce în Rai şi Lucifer ca fulgerul a căzut din Ceruri. Orbul din naştere capătă vederea şi a văzut pe Dumnezeu şi a vorbit cu El, iar fariseii templului o pierdeau, zicând că-I păcătos şi are drac. Cereau semn şi umblau să omoare pe Lazăr cel înviat a patra zi din morți. Orbirea răutății, stând de-a pururea împotriva Adevărului, nu are leac, dar are pedeapsă. De aceea înfruntând mânia, a zis că vameşii şi păcătoasele vor lua-o înaintea "drepților" în Împărăția Cerurilor, şi că se face bucurie în Ceruri, pentru un păcătos ce se întoarce.

Această întoarcere urmăreşte Dumnezeu să ne-o câştige, însă nu poate dacă nu ne învoim şi noi. De aceea ne poartă pe tot felul de căi, şi ne cheamă cu tot felul de surle şi, dacă trebuie, ne grăieşte şi cu tunul.

Ceea ce urmăreşte Dumnezeu în tot chipul este mântuirea sau întoarcerea noastră duhovnicească spre El şi Acasă, chiar dacă mai rămânem şi în viața aceasta. Oamenii însă, legați în neştiință, scurți la minte şi slabi în credință, urmăresc viața pământească şi toată mâhnirea lor e pentru trupuri (Înțelepciunea lui Isus Sirah 41, 14).

Cât ține forma aceasta de viață, oamenii vor fi amestecați: cei din Noul Testament, fiii Harului, cu cei din Vechiul Testament, pe care numai frica legii îi mai ține în rânduială şi oamenii fără nici un testament, oamenii fărădelegii şi ai neorânduielii fără leac, care sunt fiii celui rău.

"Acela care iubeşte lucrurile bune şi frumoase tinde de bună voie spre Harul dumnezeirii, fiind călăuzit de Providență prin rațiunile înțelepciunii. Iar acela ce nu-i îndrăgostit de acestea e tras de la păcat împotriva voii lui, şi lucrul acesta îl face judecata cea dreaptă, prin diferite moduri de pedepse. Cel dintâi, adică iubitorul de Dumnezeu, e îndumnezeit prin Providență, cel de-al doilea, adică iubitorul de materie, e oprit de

Judecată să ajungă la osândă." (Sf. Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, Întrebarea 54, Filocalia, Sibiu, 1948, ed. I, vol. 3, p. 252).

Drept aceea[HTO1][HTO2][HTO3], până ce nu vom ajunge la aceeaşi părere cu Dumnezeu despre viața noastră pământească, precum şi despre cealaltă, de pe celălalt tărâm, nu vom avea linişte în suflet, nici unii cu alții, nici sănătate în trup şi nici în orânduirea omenească.

Trebuie să ne plecăm înțelepciunii atotştiutoare a lui Dumnezeu, care, în tot ce face, urmăreşte înțelepciunea noastră, ori pricepem ori nu pricepem aceasta. Când ne plecăm capul şi vrem şi noi ce-a vrut Dumnezeu, în clipa aceea căpătăm liniştea sufletului, orice ar fi dat peste zilele noastre. Căci El e Stăpânul vieții şi al morții, de El ascultă zidirea şi de El se teme iadul, şi din porunca Lui ascultă dracii de Satana al lor. "Toți locuitorii pământului sunt nimica înaintea Lui; El face ce vrea cu oastea cerului şi cu locuitorii pământului, şi nimeni nu poate să stea împotriva mâniei Lui, nici să-i zică: Ce faci?" (Daniil 4, 32).

Când a vrut să mântuiască pe Adam şi cu toți drepții, din iad i-a scos şi poate să scoată din ghearele morții pe oricine vrea. De aceea au şi zis Părinții, mângâind pe oameni: "Că păcătos ca un drac de-ai fi, nu deznădăjdui de puterea lui Dumnezeu", fiindcă oricine, care în primejdie de moarte fiind, de va chema numele Domnului îşi va mântui sufletul său, căci, în ce-l va afla moartea în aceea va fi în veci. Iată de ce, neştiindu-ne sfârşitul, suntem datori a ne afla mereu în pocăință, ca într-însa să fim socotiți în veci. Amin.

Ceasul primejdiei

Mulțime de oameni însă nici grijă nu au de cuvintele chemării acesteia, oricât le-ar vedea cu ochii şi-ar trece prin ele. Dacă nici după asprimea unor atare chemări, care ustură pielea vieții, oamenii totuşi nu se întorc la Dumnezeu, viața începe să fie în primejdie: încep necazurile morții, surlele chemării a patra.

Viața o avem de la Dumnezeu: Prin El trăim şi ne mişcăm şi suntem (Fapte 17, 28). Adică Dumnezeu este izvorul, susținătorul şi rostul sau destinul vieții noastre. Dacă mergem aşa, potrivit acestora, avem viața asigurată de Dumnezeu, iar dacă nu urmăm aşa, ci încâlcim viața noastră în toate fărădelegile şi spurcăciunile, care îndrăcesc şi sufletul şi trupul şi o ducem aşa vreme îndelungată, atunci Dumnezeu - după greşeala noastră - se desface de viața noastră. Totuşi nu se desface îndată după greşeală, ci rabdă o vreme rătăcirea omului, a fiului Său mai mic, în tot chipul chemându-l, până în sfârşit deznădăjduieşte de mântuirea multora(?!).

Iar moartea o avem de la ucigaşul. Deci, când oamenii se bagă cu totul în voile dracilor, viața le e în primejdie şi primejduiesc şi pe alții. Iar de se leagă ca robii cu inima de lumea aceasta şi de voile trupului, cele împotriva firii, mintea li se strâmbă, încât nu mai deosebesc adevărul de rătăcire; atunci Dumnezeu se îndepărtează din mintea, din inima şi din voința lor şi ajung că nu vor să mai ştie de Dumnezeu şi aşa vine osânda la moarte, şi aşa vine prăpădul în fiecare rând de oameni. Întâi e moartea sufletească a ateismului, a necredinței, pe urmă se arată şi moartea din afară a trupului, după vrednicie şi spre înțelepciunea multora.

La început oamenii trăiau mai mult. "Toate zilele lui Matusalem au fost 969 de ani, apoi a murit." (Facere 5, 27). Cu trecerea de vreme, înmulțindu-se oamenii pe pământ, s-a înmulțit şi stricăciunea, desfrânarea, în oamenii aceştia, pentru că sunt numai trup. Şi a zis Dumnezeu: "Nu va rămânea Duhul Meu în oamenii aceştia, pentru că sunt numai trup, deci zilele lor să fie numai 120 de ani" (Facere 6, 3). Iar după trecere de vreme şi înmulțirea fărădelegilor între oameni, David zice: "Toate zilele vieții noastre

sunt 70 de ani, iar pentru cei mai în putere 80 de ani; iar ce este mai mult decât aceştia, nu-i decât osteneală şi durere" (Psalm 89, 10).

Aşa era în vremurile de demult. Astăzi, mulțimea bolilor şi desimea războaielor mult a mai scurtat viața oamenilor.

Noi nu mai suntem sub împărăția legii vechi, ci în Împărăția Harului câştigat nouă de Mântuitorul Hristos ca să ne mântuim. Dar dacă nepriceputul de om se ține împotriva lui Hristos, de dragul fărădelegilor, cade din Har sub lege, şi aşa atârnă asupra lui pedeapsa cu moartea năpraznică, ce se împlineşte prin războaie şi nenorociri, întocmai cum scrie la lege:

Cel ce bate pe tatăl său sau pe mama sa să fie omorât (Ieşire 21, 15).

Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, acela să fie omorât (Ieşire 21, 17).

Cine nu ascultă de preoți, unul ca acela să moară (Deuteronom 17, 12).

Păziți deci ziua de odihnă, căci ea e sfântă pentru voi. Cel ce o va întina, acela să fie omorât. Tot cel ce va face într-însa vreo lucrare, sufletul acela să fie stârpit din poporul Meu (Ieşire 31, 14).

Pe vrăjitori să nu-i lăsați să trăiască (Ieşire 22, 18).

Tot cel ce se împreună cu dobitoacele să fie omorât (Ieşire 22, 19).

La nici o văduvă şi la nici un orfan să nu faceți rău! Iar de le veți face rău şi ei vor striga către Mine, voi auzi plângerea lor, şi se va aprinde mânia mea şi vă voi ucide cu sabia, şi vor fi femeile voastre văduve şi copiii voştri orfani (Ieşire 22, 22-24).

Dacă însă va ucide cineva cu vicleşug şi cu bună ştiinţă pe aproapele său, să fie omorât.

Tot cel ce va munci în ziua odihnei să fie omorât (Ieşire 31, 15).

Cel ce scoate sabia, de sabie va muri şi va pieri (Matei 26, 52).

Cei ce se împărtăşesc cu nevrednicie, furând Sfânta Împărtăşanie, încă se fac vinovaţi de moarte. Despre ei încă zice Sfântul Pavel: "Mulţi dintre voi sunt slabi şi bolnavi şi o bună parte mor" (I Corinteni 11, 30).

Toţi însă care cu bună ştiinţă fac unele ca acestea fără să se pocăiască, vor muri în fărădelegile lor, în morţi năpraznice. Pentru că: "Focul şi grindina, foamea şi moartea, dinţii fiarelor şi şerpii şi sabia izbânditoare, toate acestea spre pedeapsă sunt făcute, ca să piardă pe cei necredincioşi".

Primul care a furat Sfânta Împărtăşanie a fost Iuda, fiul pierzării, care s-a spânzurat şi a căzut din spânzurătoare de şi-a spart capul, ia crăpat pântecele în două şi i s-au vărsat toate măruntaiele, luând astfel plata fărădelegii sale (Fapte 1, 18).

Iată ce lucruri trebuie să scoatem din noi şi dintre noi, că acestea aduc ceasul primejdiei de moarte şi sabia atârnă nevăzut asupra vieţii. Iar dacă în loc de îndreptare, pentru care ne dă Dumnezeu oarece vreme de necaz, noi însă totuşi ne îndărătnicim cu mintea împotriva voinţei lui Dumnezeu, se întâmplă că, plinind măsura fărădelegilor, cade sabia şi se împlântă în capul care nu mai are minte.

Socotelile înţelepciunii cu moartea

Când nu mai răspund oamenii la chemarea dragostei lui Dumnezeu, dau de asprimea dreptății Sale, când, spre pedepsirea răutății, îngăduie războaiele. Atunci viața oricui se află în primejdie de moarte, şi a celor de acasă şi a celor de pe fronturi.

Să cercetăm, între marginile îngăduite, pricina aceasta a războaielor, care pe mulți îi spală de fărădelegi în şiroaie de lacrimi. Luăm ca gând de ajutor de darea răspunsului voința lui Dumnezeu, care urmăreşte ca toți oamenii să se mântuiască şi la cunoştința adevărului să vie. Drept aceea, Dumnezeu, cel milostiv întru dreptăți, pe cei nebăgători de seamă sau potrivnici - dar totuşi oameni cumsecade - abia cu ajutorul primejdiei îi înduplecă, să vrea şi ei ce vrea Dumnezeu, adică mântuirea, singurul lucru cu adevărat de trebuință. Al doilea gând de ajutor este primirea de mai înainte ca bun a ceea ce orânduieşte şi face Dumnezeu, să ne bucurăm de hotărârea Lui, chiar dacă nu pricepem aceasta. Iar gândul al treilea e că în suferințe fără de voie s-au mântuit cuvioşii; tot aşa şi cu suferințele războaielor, mult mai mult se mântuiesc pe fronturi, decât s-ar mântui acasă.

Obişnuit, lumea crede că mor în războaie cei răi şi scapă cei buni. Este şi nu este aşa, pentru că numai singur Dumnezeu ştie şi ține socoteala fiecăruia. Unul din sfinți a zis: "Caprele eu sunt; iar oile Dumnezeu le cunoaşte şi le ştie". Pe urmă numai Dumnezeu ştie - şi precum ştie şi face - dacă pentru cineva e mai de folos viața sau mai mult îi foloseşte mutarea din viață. Apoi Dumnezeu, în atotputernicia Sa, foloseşte şi pe cei răi, pe necredincioşi, pe cei fără nici un Dumnezeu, ba chiar şi pe draci, ca printr-înşii să aducă mântuirea, celor ce cu tot dinadinsul vrea ca să se mântuiască şi care sunt de mântuit.

Aşa bunăoară, cineva încărcat de păcate, cum l-au povățuit cei trei "prieteni" ai săi, ajunge la strâmtoare şi nevoie mare. Necazurile îi mai topesc trupul, îi mai subțiază mintea şi aşa găseşte pe Dumnezeu ca pe singura scăpare a sa din primejdii. Acum I se

roagă pentru prima dată, şi poate ca niciodată. Deci, cu prilejul târcoalelor morții în jurul vieții sale, Dumnezeu în atotştiința Sa, văzându-l că s-a îndreptat pe calea bună pentru toate zilele vieții lui, pe care le-ar mai avea de trăit - dacă ar fi cuminte - în chip nevăzut şi minunat îl scapă de moarte sigură. Dacă însă îl ştie, că mai târziu ar avea o pocăință şi mai bună, îl va îngădui prin mai multe şi mai grele primejdii, scăpându-l de fiecare - căci necazurile spală petele păcatelor de pe haina noastră nevăzută - şi mai târziu îl scoate din topitoarea suferințelor, fie spre viața cea fără de trup, fie întorcându-l spre viața pământească, ca pe un înțelepțit.

Pe cei ce însă n-au statornicie în bine şi iarăşi s-ar întoarce la rele, uitând făgăduința ce-au făcut-o la strâmtoare, pe unii îi scoate din viața cea deşartă, atunci când după ştiința lui Dumnezeu, au ajuns la cea mai bună pocăință din viața lor, ca în aceea să se ocrotească în veci fără de sfârşit. Aceştia aşa-s mai de câştig pentru mântuire, primindu-i Dumnezeu cu o cât de câtă pocăință.

Pentru cei ce trecuți prin suferințe au câştigat întărire şi statornicie spre bine şi printr-înşii ştie Dumnezeu că ar dobândi mântuirea şi a altora, pe aceştia îi scapă şi-i întoarce iar acasă. De cumva iarăşi se dedau stricăciunii şi îngrămădirii de păcate, iarăşi îi cheamă la şcoală. Şi aşa face de câte ori trebuie şi cu toți câți trebuie.

Cu cei răi şi, după ştiința lui Dumnezeu fără întoarcere, printre alte neştiute taine, are şi aceste două socoteli: s-au îi pierde în grabă, în chip năpraznic, ca să nu-şi mai înmulțească relele, şi aşa mai uşor să se osândească; sau că prin răutatea lor vrea să răsplătească, să ispăşească, să întoarcă, sau să mântuiască pe oarecare din cei de acasă, mai zăbavnici la pocăință sau îndărătnici la sfatul şi la rugămintea celor buni.

Iar pe al treilea fel de oameni, pe cei buni, prin darul lui Dumnezeu, îi scoate din viața cea deşartă, fie ştiindu-i că ar avea să cadă mai târziu, tinzându-şi la fărădelegi mâinile lor - şi aşa-şi îngreuiază sau îşi pierd mântuirea lor - fie că, plăcuți fiind lui

Dumnezeu, i-a pus la încercare şi i-a aflat Lui-Şi vrednici, precum scrie: (lipseşte citatul - e din carte)

Înțelepciune 3:

1. Sufletele drepților sunt în mâna lui Dumnezeu şi nu se va atinge de dânsele munca.

2. Părutu-s-a în ochii celor nepricepuți că drepții sunt morți cu desăvârşire şi ieşirea lor din lume e o mare pedeapsă,

3. Şi mergerea lor de la noi sfărâmare, iar ei sunt în pace.

4. Chiar dacă în fața oamenilor au îndurat munci, nădejdea lor e plină de nemurire,

5. Şi puțin fiind pedepsiți, mare răsplată vor primi, că Dumnezeu i-a încercat pe dânşii şi i-a aflat Lui-Şi vrednici.

6. Ca aurul în topitoare, aşa i-a lămurit, şi ca pe o jertfă de ardere întreagă, aşa i-a primit.

7. Străluci-vor în ziua răsplătirii ...

Iar dacă sunt câte unii răi fără de leac şi nu pățesc nimic din necazurile oamenilor, trebuie că i-a lepădat Dumnezeu şi-i lasă să se desăvârşească în rele, ca să ia osânda veşnică, - precum s-a spus la cele pentru Saul.

O taină a lui Dumnezeu e şi aceasta: Nu pedepseşte toată răutatea tuturor, aici şi numaidecât; precum nici nu slăveşte bunătatea tuturor, aici şi numaidecât. Că dacă ar face aşa, atunci şi oamenii ar face binele de frică; mântuirea ar fi de silă, iar nu o faptă a

libertății şi a dragostei. Apoi, dacă repede ar pedepsi tot răul, Dumnezeu ar fi un fricos, un neputincios la o măsură omenească, sau cel mult îngerească, şi ne-ar da să înțelegem că se teme de rău şi-şi apără stăpânirea, - cum fac oamenii. Ci tocmai prin faptul că îngăduie răilor să-şi facă de cap, şi-i lasă pe oameni neînfricați de pedeapsa năprasnică, ne dovedeşte atotputernicia Sa, veşnic liniştită asupra răului, - atotputernicie, sub ocrotirea căreia, prin virtutea credinței, stăm liniştiți şi noi, primind palmele şi scuipările răului, ca pe nişte mărturii ale neputinței aceluia, în fața atotputerniciei lui Dumnezeu, care ne întăreşte cu liniştea Sa.

Cu aceea că nu pedepseşte răutatea numaidecât, îi întinde ispite puternice, să se desăvârşească şi ea spre pedeapsă sigură în ziua judecății. Iar dacă totuşi, uneori pedepseşte năprasnic vreo fărădelege, o face ca să mai pună frâu răutății între oameni, şi mai ales să nu scadă în credință începătorii, şi să nu se piardă dintre oameni conştiința răsplătirii după fapte.

Deci, ori că răsplăteşte, ori că nu răsplăteşte, fie binele, fie răul, un singur lucru e sigur: că vine o răsplată sigură şi veşnică, şi că biruieşte binele asupra răutății. Apoi, prin răbdarea multor neştiuți de oameni, atotputernicia şi dreptatea lui Dumnezeu sfarmă mereu porțile iadului, cu puterea Bisericii văzute şi nevăzute.

Oricât ni s-ar părea de neobişnuit, dar adevărul acesta rămâne: "Că ne-a trimis Dumnezeu în lumea aceasta, ca să ne învățăm a ne lepăda de ea şi s-o căutăm pe cea adevărată".

Pentru iubitorii de Dumnezeu nu este durere, nu este primejdie - afară de păcat - şi nu este moarte; ei trebuie fericiți şi urmați cu aceeaşi lepădare de sine şi de viață, oricând vremea ne-ar cere-o.

Deci nu sunt de plâns decât necredincioşii care s-au stins în necredință, ca nişte înstrăinați şi potrivnici lui Dumnezeu. Dar e bine să se ştie că viața în primejdii pe mulți

i-a scos din numărul morților şi i-a primit Dumnezeu din brațele morții în Împărăția vieții. Amin.

Cursele

Unii îşi taie mintea în Scripturi. Cu trecerea de vreme Satana s-a mai iscusit în rele. Pe cine poate să-l întoarcă împotriva lui Dumnezeu, o face, rânjind bucuros; pe cine iubeşte pe Dumnezeu, dar călătoreşte fără sfat şi întrebare, îl învață şi el să-l iubescă pe Dumnezeu, şi-l laudă că bine face, fără să priceapă unul ca acesta, că a căzut la laudă străină şi că în credința lui s-a încâlcit un fir subțire de putere vrăjmaşă.

Vicleanul bagă de seamă ce face Dumnezeu şi face şi el la fel. Trimite Dumnezeu slujitori, trimite şi el; trimite Dumnezeu vedenii, se arată şi el; propovăduieşte Dumnezeu iubirea de oameni fără deosebire şi margini, propovăduieşte şi el. Cu un cuvânt: contraface tot ceea ce face Dumnezeu şi dă pe râpă de oameni cu mulțimea înşelăciunilor. S-a făcut de-o îndrăzneală nemaipomenită, încât şi lumina dumnezeiască o contraface, nu în înțelesul că s-ar putea apropia să strâmbe adevărata lumină, căci l-ar face scrum şi nu poate sta într-însa, ci năluceşte şi el o lumină, cu care năluceşte pe cine poate şi pe cine vede că umblă cu îndrăzneală după daruri dumnezeieşti, înainte de dobândirea smereniei statornice.

De aceea e bine să lămurim, după putere, şi acest ucigaş vicleşug al nălucilor, fiindcă de la o vreme încoace mulți se ivesc şi multă tulburare fac printre oameni. Iată cum vine cursa aceasta:

Vicleanul are două feluri de momele, după iubirea omului, care înclină, fie spre pierzare, fie spre mântuire. Este şi-o "ispită a mântuirii" în care au căzut mulți înşelați,

zicând că-s mântuiți, când de fapt ei n-au săvârşit de fapt nici alergarea şi nici după lege n-au luptat. Este şi ispita sfințeniei, este şi ispita misiunii sau a trimiterii de la Dumnezeu precum este şi ispita muceniciei. În toate aceste ispite cad cei ce ocolesc osteneala, mințile înguste, care spun că nu mai au nimic de făcut, decât să creadă şi să se socotească a fi şi ajuns sfințenia, misiunea, mucenicia şi celelalte năluci ale minții înşelate. Au şi ei o osteneală, aceea de-a ajunge la darurile mai presus de fire înainte de vreme şi ispitind pe Dumnezeu.

Deci, nu-i de mirare că-i dă în robia înşelătorului de minte, ca să-i chinuiască.

Câte unii mai aprinşi la minte, fie de la fire, fie de la boli, neavând cercarea dreptei socoteli, scâncesc în inima lor după daruri mai presus de fire îmbulziți nu de vreo virtute, ci de iubirea de sine. Având aceştia iubirea fără de minte, pe care vor s-o cinstească cu daruri mai presus de fire, Dumnezeu îngăduie duhului rău să-l amăgească desăvârşit, ca pe unii ce îndrăznesc să se apropie de Dumnezeu, necurați la inimă. De aceea, pentru îndrăzneală, îi dă pe seama vicleanului să-i prăpădească. Astfel, când atârnă de Dumnezeu o atare pedeapsă peste un oarecare, îl cercetează Satana luînd chipul mincinos al lui Hristos, şi grăindu-i cu mare blândețe, îi trânteşte o laudă cu care-l câştigă fulgerător şi poate pentru totdeauna, ca pe unul ce, pe calea cea strâmtă şi cu chinuri ce duce la Împărăție, umblă după "plăceri duhovniceşti". Iată-l cu momeala pe gât. De-acum, după oarecare şcoală a rătăcirii, când încrederea îi va fi câştigată desăvârşit şi-i va fi întărită, prin potriviri de semne prevestite, ajunge încrezut în sine şi în hristosul lui, încât şi moarte de om e în stare să facă, întemeindu-se pe Scriptură.

Iată cum puiul de drac al iubirii de sine, făcându-se bărbat şi ajutat prin vedenii mincinoase de tatăl său, tatăl minciunii, strâmbă mintea bietului om, încât i se va părea păcatul virtute dumnezeiască. Ba încă omorând pe cei ce nu cred în el, i se va părea că face slujbă lui Dumnezeu (Dumnezeu care l-a înşelat pe el).

Când stai de vorbă cu câte unul din aceştia, te uimeşte convingerea şi siguranța lui, uneori şi legătura cu judecată a cuvintelor lui, şi nu poți prinde repede că stai de vorbă cu un înşelat şi un sărit la minte. Asta, până nu-i afli prima spărtură a minții, de la care apoi, toate meşteşugurile vicleanului trebuie să-ți dea arama pe față. Trebuie să-i prinzi momeala pe care a înghițit-o şi care, cel mai adesea, e căderea la laudă cu care tatăl minciunii şi-a amăgit pruncul iubirii de sine, pe care l-a clocit cu atâta osârdie cel amăgit la minte. Biserica înşiră printre păcatele minții şi prejudecățile.

O mărturie din Scriptură a celor zise ne va dumeri mai bine. Era pe vremea proorocilor mincinoşi din zilele lui Ilie şi a regelui Ahav. Proorocul Ilie vestise regelui mustrarea lui Dumnezeu, necazurile şi moartea ce-l va ajunge în zilele urmaşilor săi (3 Regi 22).

Duhul care a ieşit şi-a stat înaintea feței Domnului şi s-a făcut duh mincinos în gura proorocilor, căruia i-a zis Domnul: "Du-te şi fă cum ai zis", e acelaşi care a cerut de la Dumnezeu să cerce pe Iov (Iov 1).

Cu îngăduirea lui Dumnezeu, Satana îi cerne pe oameni, şi-i culege pe toți cei ce umblă în lumea aceasta după plăceri, chiar duhovniceşti, numai să-i prindă, că încă nu s-au lepădat desăvârşit de iubirea de sine şi de orice spurcăciune a vieții, după atâta şi atâta propovedanie a Bisericii. Căci patima aceasta face pe om să cadă, lovit de săgețile laudei, şi să se trezească cu mintea înşelată şi sărită din socoteala smereniei.

Că iată, pe cei ce n-aveau curăția vieții - lingăii de la curtea regelui Ahav - i-a dat înşelăciunii desăvârşite a regelui minciunii, şi sfatul lor era minciună şi ispită regelui iubitor de slavă deşartă, ispită în care trebuia să cadă şi regele, ascultătorul lor, pentru păcatele sale.

Ca şi înşelații aceia care l-au pălmuit pe adevăratul prooroc al lui Dumnezeu, aşa şi proorocii mincinoşi din zilele noastre sunt de o îndrăzneală nemaipomenită, şi pălmuiesc smerenia, dându-se pe ei de ceva mare: "Ilie", "Ioan", "Hristos", "Fiul

Omului", "Dreptul Judecător", şi aşa mai departe. Pretind ascultare de la oameni pentru că Dumnezeu i-a trimis să spună la lume . . . lucruri de care îți țiuie urechile auzindu-i, şi-ți îngheață inima.

Pe semnele următoare se pot cunoaşte că nu mai sunt întregi la minte:

1. Se dau pe sine ceva mare, cum s-au dat altfel toți ereticii vremurilor, pe care i-a afurisit Biserica prin sfintele soboare.

2. Cad la laudă, având o smerenie mincinoasă.

3. Se țin pe sine mai presus de Scriptură (unul chiar mi-a rupt-o), mai presus de Biserică şi sfinți.

4. Mor după a fi ascultați şi crezuți de oameni.

5. Fierb de mânie când nu sunt luați în serios.

6. Adesea au "grăire în duh", cu "duhul" care-i poartă şi-i învață.

7. Nu vor nici în ruptul capului să-şi controleze prin preoți cele auzite de la "duhul" lor.

8. Câte unii, cu toate acestea, arată o evlavie neobişnuită: mărturisind pe Hristos, pe Maica Domnului, făcându-şi şi Sfânta Cruce, bătând metanii, sărutând icoane, ba şi Sfânta Împărtăşanie luînd-o şi jurându-se că sunt oamenii lui Dumnezeu, iar ei sunt înşelați.

9. Fac pe proorocii şi împrăştie spaimă între oameni. Multe proorocii li se împlinesc, dar multe nu. Asta atârnă de puterea de străvedere a "duhului" care le spune ce le spune, ca unul ce n-are învelitoarea trupului, şi de aceea prinde cu oarecare vreme înainte, cele ce le apropie Dumnezeu de oameni. Dar asta nu e proorocie.

10. În numele "dumnezeului" lor, sunt în stare să omoare un om, întemeindu-se pe Scriptură, că şi Avraam a fost în stare de-o atare ascultare, iar Fines a şi făcut aceasta şi i s-a socotit aceasta râvnă pentru Dumnezeul său (Numerii 25, 7-13). Cu amăgirea ascultării până la ucidere de om, a cercat vrăjmaşul pe mulți, în toate vremurile, chiar şi pe pustnici (de cum pe oamenii lumii). Terorişti ai sufletelor simple.

11. Sar de la un lucru la altul şi leagă lucruri fără nici o legătură. Tălmăcesc greşit, strâmbă adevărul şi propovăduiesc din Scripturi, mai mult pe ei înşişi decât pe Dumnezeu, mergând grăbit spre cea din urmă sfărâmare şi sărire a minții.

12. În preajma lor simți tulburare şi primejdie, căci mulți dintre ei au fost pe la casa de nebuni, sau vor trebui să se ducă. Nu-i blândețe pe chipul lor. Nu-i ocărâm ci ne păzim, şi învățăm şi pe alții să se păzească şi ne înfricoşăm cât de groaznic şi-au tăiat mintea în Scripturi (2 Petru 1, 20).

Totuşi, pe cât se poate, să încercăm a-i înțelege, lămurind adevărul lucrurilor şi meşteşugurile vicleanului.

E ştiut că făcând omul gândurile şi voile celui rău, intră acela în el. Sau, altfel zicând: iubind cele rele, prin firul acestei iubiri, intră vrăjmaşul în cetate; adică prin cele de-a stânga. Când vede că nu poate amăgi pe un om cu cele de-a stânga, sare în cealaltă margine, de-a dreapta de tot, căutând acolo să-l amăgească, ca să-i dea omul crezare. Îi trânteşte o laudă pentru mulțimea credinței în Dumnezeu şi-a iubirii virtuții şi-l îndeamnă ca fără măsură şi fără întrebare să se silească în acestea. Pe unul îl trezeşte la rugăciune, silindu-se să-i strecoare în minte şi în inimă părerea mare despre sine, precum că pe el îl trezesc îngerii la pravilă. Sau dacă cel ochit spre înşelare nu-i chiar aşa de virtuos, îi mai îngăduie să pipe, să bea, zicându-i gândurile că-i trebuie putere, şi nu-i păcat. Pe unul l-a săgetat, arătându-i-se în chipul lui Hristos şi spunându-i "Pentru dumneta mai răsare soarele!". Douăzeci şi cinci de ani pe urmă l-a mai dăscălit, ca să

ajungă să se creadă pe sine că el e Fiul Omului din Scriptură şi Dreptul Judecător, care va despărţi oile de capre şi va întemeia Împărăţia lui Dumnezeu pe pământ, şi că în zilele lui va fi sfârşitul şi judecata, care se va face prin el. De aceea au zis Părinţii că întotdeauna extremele sunt ale diavolului.

Deci, ca să înţelegem mai bine lucrul acesta subţire şi rostul pentru toţi al celor scrise, ne folosim de icoana celor trei iubiri, a celor trei ucenici ai Domnului: Petru, Iuda şi Ioan. Amin.

Greşalele iubirii şi dreapta socoteală

Aceşti ucenici ai Domnului, din pricina iubirii lor aprinse, fiecare au făcut câte-o greşeală în ucenicia lor. Doi s-au îndreptat, unul s-a surpat. Astfel, într-o călătorie, când oamenii dintr-o cetate oarecare, necunoscându-i, n-au vrut să-i primească, Iacov şi Ioan au zis: să ne rugăm ca Ilie, să se pogoare foc din cer peste ei să-i ardă (Luca 9, 54). Cinstea şi preţul pe care-l avea Domnul în inima lor, precum şi râvna şi iuţimea lor, încă nu le aveau în cumpănă şi cu dreaptă socoteală şi aşa au ars o greşeală. Mântuitorul i-a adus la blândeţe şi la dreaptă socoteală, învăţându-i: "Nu ştiţi ce duh grăieşte prin voi acestea" (Luca 9, 55).

Petru, după frumoasa mărturisire de credinţă: "Tu eşti Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu!" (Matei 16, 16), şi după lauda Mântuitorului - care în aşa fel i-a spus-o ca oarecum să-l ferească de primejdia laudei şi a părerii de sine, - când Iisus a început să le spună apostolilor despre patimile şi răstignirea Sa, Petru, în iubirea lui n-a putut răbda o socoteală ca aceea. Atunci, ca unul ce n-avea şi cunoştinţa tainelor lui Dumnezeu, care să ţină cumpăna dreaptă cu puterea iubirii aprinse şi înţeleasă omeneşte, capătă de la

Domnul palmele acestea: "Înapoia mea Satano! Sminteală-mi eşti!" (Matei 16, 32). Sigur că nu Petru era Satană, ci un gând al Satanei intrase şi se exprimase prin gura lui Petru, - căci era o spărtură, o descumpănire între puterile lui sufleteşti: cunoştinţă, dragoste şi iuţime. Şi se vede că încă nu s-a tămăduit cu îndreptarea aceea. Mai bătrân fiind şi mai greu de leac, iubirea lui încă nu se strămutase, ca a lui Ioan: toată pentru Mântuitorul, ci mai ţinea ceva şi pentru sine.

Iuda, voia ca şi Mântuitorul să iubească ceea ce iubeşte el, adică să întemeieze o împărăţie pământească a Cerurilor şi Iisus să se facă Împărat, iar pe el, mare sfetnic şi vistier al arginţilor, că tare era umilit să fie trimis desculţ, fără traistă şi fără băţ, şi să propovăduiască o Împărăţie, pe care n-o vedea cu ochii săi de lut, şi pentru care n-avea decât o zdreanţă de pungă goală.

Aşa fiind făcut, parcă era de un gând cu tot neamul său. De aceea, deşi Mântuitorul l-a iubit şi l-a înzestrat cu daruri întocmai ca şi pe ceilalţi, totuşi el a rămas evreul fără leac, iubind un "Dumnezeu al veacului de acum", iar pe Iisus, care nu corespundea iubirii sale pământeşti, L-a vândut cu treizeci de arginţi, câştig ce-a mai putut să scoată, pentru slujba de trei ani ...

Judecata milostivă

De obicei oamenii nu se întorc la Dumnezeu, decât atunci când dau de primejdii, adică atunci când îi ajunge dreptatea dumnezeiască din urmă, şi trebuie să dea seama de ce-au făcut. Nu e rău să te întorci la Dumnezeu nici chiar atunci, în ceasul al unsprezecelea, însă ar fi cu mult mai bine să vii de bună voie, la rosturile tale veşnice, şi nu tras de mânecă sau pălit cu prăjina din urmă. Dacă am fi noi mai simţiţi, am vedea că

Dumnezeu, preamilostivul, ne îmbie cu iubirea încă din dimineața vieții, taina sfântă a pocăinței, ca să nu ajungem, către seara vieții, aşa de îmblătiți în rele. Taina pocăinței este judecata milostivă ce o face Dumnezeu cu noi păcătoşii, când mergem noi, de bună voie, şi ne mărturisim greşalele.

Mare este taina pocăinței, nu numai că te face din rău, bun, din vrăjmaş al lui Dumnezeu, prieten al Lui, ci şi pentru că un lucru aşa de mare e acoperit cu chip smerit. Mila cea fără de margini a Tatălui, ca să scape pe fiii Săi de judecata cea aspră a judecății după fapte, le trimite, coborând din Ceruri, pe Fiul Său cel Unul Născut, să le facă o judecată milostivă şi fără nici o înfricoşare, şi iarăşi să-i împace cu Sine.

Poate tocmai pentru că e aşa de smerită judecata aceasta milostivă, nu pot să vină la mântuitoarea ei binefacere, aproape nici unul dintre cei cu mintea plină de "ştiință", şi afumată de mândrie. Cum să poată veni ei, care ştiu totul, ei care stăpânesc peste oameni, să vină în genunchi înaintea unui simplu peot şi să-şi înşire toate fărădelegile şi scârbele lor?! Nu, asta mândria n-o poate face să vie de bună voie la smerenie. De aceea ei dau de asprimea dreptății, care-i fierbe în zeama lor, până li se-nmoaie oasele trufiei.

Taina pocăinței sau mărturisirea e al doilea botez: botezul lacrimilor. Sunt trei botezuri care ne curățesc de toate păcatele: primul, prin care intrăm în obştea creştină, e botezul din apă şi din Duh, sau naşterea a doua, când suntem înzestrați cu darurile Duhului Sfânt, după atotştiința de mai înainte a lui Dumnezeu. Acesta nu se mai repetă. Al doilea botez e botezul pocăinței sau al lacrimilor, pe care-l putem face, şi trebuie făcut, ori de câte ori ni se încarcă conştiința cu greşeli față de Dumnezeu, față de oameni şi față de noi înşine. Iar al treilea e botezul sângelui, care, dacă se întâmplă să vie necăutat de noi, de asemenea ne spală de toate păcatele, mai ales dacă ne-a venit din hotărâta mărturisire a lui Dumnezeu, Cel în Treime închinat şi a Sfintei Sale Biserici. Acesta e un dar pe care-l dă Dumnezeu cui şi cui, din vreme în vreme, mai ales în vreme de prigoană a credinței creştine dreptmăritoare. Acesta iarăşi nu se mai repetă, şi nu atârnă de noi în privința venirii, ci numai în privința primirii.

Sfântul Chiril ne învață: "Dacă cineva nu primeşte botezul nu se mântuieşte, afară numai de mucenici, care primesc Împărăția şi fără de apă. Mântuitorul, când a mântuit lumea pe cruce şi când I s-a împuns coasta, a izvorât sânge şi apă, ca să se boteze cu apă, cei ce se botează în vremea prigoanelor(?). Mântuitorul numeşte mucenicia botez, când zice: "Puteți să beți paharul pe care Eu îl beau şi să vă botezați cu botezul cu care eu mă botez?" (Marcu 10, 38).

E lucru de mirare, că pentru pricini pământeşti, se găsesc mii şi milioane de oameni care merg cântând la moarte, dar pentru Împărăția Cerurilor abia se mai găsesc puțini, din când în când, care să fie liniştiți şi bucuroşi de moarte ...

Pentru aceasta trebuie ochii spălați mai bine, ca să vadă mai departe decât stadia vieții acesteia vremelnice, precum erau odată sfinții mărturisitori ai lui Dumnezeu, fericiți să treacă prin porțile focului şi ascuțişul sabiei la Împăratul sufletelor, Mântuitorul nostru.

Un tovarăş nevăzut şi bun

Toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeaşi vreme şi fii ai oamenilor şi fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12-13), adică după trup suntem făpturi pământeşti, iar după duh făpturi cereşti, care însă petrecem vremelnic în corturi pământeşti. De la Dumnezeu ieşim, petrecem pe pământ o vreme şi iarăşi la Dumnezeu ne-ntoarcem şi ajungem iar Acasă! Fericit este cine se întoarce de bună voie.

Unii însă nu se mai întorc ... Sunt cei ce ascultă de o vrajă vrăjmaşă, care îi scoate din cale şi cu pofte pieritoare îi încâlceşte în lume. Vraja aceea, a păcatului, cu vremea le slăbeşte mintea şi de aşa fel le-o întoarce încât ajung să zică binelui rău şi răului bine,

din fiii lui Dumnezeu se fac vrăjmaşii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, lumina minții li se stinge, şi aşa îi prinde noaptea (Ioan 9, 4) - moartea - rămaşi rătăciți de Dumnezeu şi neîntorşi Acasă.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari, pe când se pogora din Ierusalim în Ierihon, adică a lui Adam cu toți urmaşii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din Ceruri Samarineanul milostiv. El e Cel ce ne-a făcut datori să ştim: ce suntem, cine ni-s părinții, de unde venim, ce-i cu noi pe aici şi, într-o lume cu viclene primejdii, cum să ne purtăm, cine ne cheamă Acasă şi cine ne întinde momele? - Că de la cârma minții atârnă încotro pornim şi unde să ajungem.

Calea Mântuirii e chiar cărarea pe care a mers Dumnezeu Însuşi ca om adevărat, făcându-ni-Se pildă întru toate şi dându-ne îndrăzneală. Pe cărarea mântuirii însă merg două feluri de călători, căci de atunci ... un Tovarăş nevăzut şi bun merge cu noi cu fiecare, în toate zilele, cu fiecare rând de oameni, până la sfârşitul veacului (Matei 28, 20)...

Cărarea Sfântului Pavel

Ajunşi la acest loc al depănării cuvântului, e bine să mai lămurim câteva lucruri, dintre care cel dintâi e îndreptarea părerii greşite pe care o au unii creştini despre "mântuirea în dar", pe care a câştigat-o Iisus Hristos pentru noi. Din aceste cuvinte nu urmează că noi trebuie doar să "credem" că suntem mântuiți şi cu asta am făcut totul ce-ar atârna de noi. Iată cum a înțeles Sf. Pavel pe Domnul şi cum i-a urmat cărarea, după cuvintele Sf. Maxim: "Pavel aşa se lupta împotriva dracilor, care lucrează în trup plăcerile, alungându-i prin neputința trupului. El, Pavel, ne arată cu faptele şi chipul

biruinței împotriva vicleanului, care luptă să aducă pe credincioşi la uşă, stăruind împotriva lor (a Apostolilor) pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca, ispitiți prin ei, să-i facă să calce porunca iubirii. Dar Sf. Pavel zice: "Ocărâți fiind binecuvântăm; prigoniți, noi răbdăm; huliți, noi mângâiem; ca o lepădătură ne-am făcut, gunoiul tuturora până astăzi" (1 Corinteni 4, 12-13). Dracii au pus la cale hulirea şi prigonirea lui, ca să-l mişte la ura celui ce-l ocărăşte, îl urăşte şi-l prigoneşte. El avea ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau şi mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze dincolo pe dracii care lucrau aceasta, şi să se unească cu bunul Dumnezeu. Deci, pe potrivnicii care lucrau aceasta, îi zădărnicea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Aşa a slobozit Pavel mulțime de lume de sub puterea viclenilor şi a unit-o cu Dumnezeu, el şi ceilalți Apostoli, biruind prin înfrângerile lor pe cei ce nădăjduiau să-i învingă. Dacă şi tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubeşti pe cei ce te urăsc, iar de nu, e cu neputință." [1] Darul mântuirii se dobândeşte chiar ca dar, cu mare luptă.

Pilda Mântuitorului, i-a prilejuit Sf. Pavel multe şi adânci meditații. Iată de data aceasta un om păcătos, întru totul asemenea nouă, năzuind spre țintă, fără să se fi povestit, "credința am păzit ... de-acum aştept cununa" - unirea desăvârşită cu Hristos. Deci nu mai avem motiv să spunem, scuzându-ne lenea, că Iisus a fost Dumnezeu, şi aşa a biruit puterile potrivnice şi îndărătnicia firii.

Despre dragoste

Nu dori să fi stimat şi iubit de oameni cu deosebire, că aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu care n-are Luişi asemănare. Nu dori a avea întâiul loc în inima ta cuiva, că aceasta se cuvine să fie închinată numai lui Dumnezeu; nici altul să cuprindă în inima ta locul acesta ci Hristos să-l cuprindă în tine şi-n tot omul bun.

În vremea ispitelor să nu părăseşti mănăstirea ta, ci suferă cu vitejie valurile gândurilor şi mai ales pe cele ale deznădejdii şi ale moleşelii. Căci aşa fiind probat cu bun rost prin necazuri, vei dobândi o nădejde şi mai întărită în Dumnezeu. Iar de-o vei părăsi, te ve afla neprobat, lipsit de bărbăție şi nestatornic.

De vrei să nu cazi din dragostea cea după Dumnezeu, să nu laşi nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta, nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui, ci "mergi şi te împacă cu fratele tău" şi venind adu lui Hristos, cunoştință curată prin rugăciune stăruitoare, darul dragostei.

Nu da urechea ta limbii celui ce defaimă, nici limba ta urechii iubitorului de ponegrire, ascultând sau grăind cu plăcere cele rele împotriva aproapelui, ca să nu cazi din dragostea dumnezeiescă şi să te afli străin de viața veşnică.

Nu primi bârfa împotriva părintelui tău, nici nu-l încuraja pe cel ce-l necinsteşte pe el ca să nu se mânie Domnul pentru faptele tale şi să te stârpească din pământul celor vii.

Închide-i gura celui ce bârfeşte la urechile tale, ca să nu săvârşeşti păcat îndoit împreună cu acela: pe tine obişnuindu-te cu patima pierzătoare iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui.

Să nu loveşti vreodată pe vreunul din frați, mai ales fără pricină şi fără judecată, ca nu cumva, nerăbdând jignirea, să plece şi să nu mai scapi niciodată de mustrarea conştiinței, aducându-ți (aminte) pururea întristarea în vremea rugăciunii şi răpindu-ți mintea de la dumnezeiasca îndrăznire.

Să nu suferi bănuieli, sau măcar oameni care îți aduc sminteli împotriva altuia. Căci cei ce primesc smintelile în orice chip, față de cele ce se întâmplă cu voie sau fără de voie, nu cunosc calea păcii, care duce prin dragoste la cunoştința lui Dumnezeu pe cei ce o iubesc pe ea.

Încă nu are dragoste desăvârşită cel ce se mai ia încă după părerile oamenilor. De pildă pe unul iubindu-l şi pe altul urându-l pentru pricina aceasta sau aceea; sau pe acelaşi odată iubindu-l, altădată urându-l, pentru aceleaşi pricini.

Oamenii se iubesc unii pe alții, fie în chip vrednic de laudă, fie în chip vrednic de ocară, pentru cinci pricini: sau pentru Dumnezeu, cum iubeşte cel virtuos pe toți, atât pe cel virtuos cât şi pe cel ce încă nu este virtuos; sau pentru fire, cum iubesc părinții pe copii şi invers; sau pentru slava deşartă, cum iubeşte cel slăvit pe cel ce-l slăveşte; sau pentru iubirea de argint, cum iubeşte cineva pe cel bogat pentru a primi banii; sau pentru plăcere, ca cel ce-şi slujeşte stomacul şi cele de sub stomac. Dragostea cea dintâi este vrednică de laudă, a doua este mijlocie, celelalte sunt pătimaşe.

Dacă pe unii îi urăşti, pe alții nici nu-i iubeşti, nici nu-i urăşti, pe alții iarăşi îi iubeşti dar potrivit, şi în sfârşit pe alții îi iubeşti foarte tare, din această neegalitate cunoaşte că eşti departe de dragostea desăvârşită care cere să iubeşti pe tot omul la fel deopotrivă.

Dragostea ne face să iubim pe Dumnezeu deasupra tuturor lucrurilor, şi aceasta nu se poate decât numai prin lepădarea de sine şi de toate. Fiecare din voi dacă se leapădă de tot ce are, nu poate să nu fie Mie ucenic. "Iată acum ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună", că întru aceasta a făgăduit Domnul viața de veci.

Deşertăciunea deşertăciunilor

Fie de-a cunoaşte toată Biblia pe de rost, precum şi toate pildele înțelepților, la ce-ți foloseşte de n-ai dragostea lui Dumnezeu şi Harul Lui. Toate sunt deşertăciuni, afară de a iubi pe Dumnezeu şi de a sluji numai Lui.

Înțelepciunea de mai sus este să năzuieşti la Împărăția Cerurilor, dispreţuind lumea.

Deşertăciunea este aşadar, a umbla după bogățiile cele pieritoare şi a nădăjdui în ele; deşertăciune este a nădăjdui la slavă şi a te ridica la locuri de frunte; deşertăciune este a merge după dorințele trupului - şi-a pofti acele lucruri care, într-o zi, pedeapsă grea îți vor aduce; deşertăciune este a dori o viață lungă - şi a nu te gândi ca să trăieşti cum se cuvine; deşertăciune este a cugeta numai la viața de acum, fără să cugeți la ceea ce va veni după ea; deşertăciune este a te lipi la ceea ce atât de repede trece, - şi a nu te grăbi către bucuria, cea care sfârşit nu are.

Fie de-aş avea toată ştiința lumii, dacă n-am dragoste la ce-mi foloseşte aceasta în fața lui Dumnezeu care mă va judeca după fapte.

Iubirea e cărarea

Potrivnicul L-a încercat pe Domnul prin aceste trei: prin neputința trupului, prin slava deşartă şi prin ispitirea de Dumnezeu. Toate aceste ispite au ascunse în ele momeala plăcerii, sau acul păcatului, însă în chip felurit. Toate la un loc alcătuiesc chipul dintâi al vrăjmaşului, sau, după Sf. Maxim, ispita prin plăcere. Tot războiul

potrivnicului acesta a fost: ca să-L facă pe Domnul să calce dragostea către Dumnezeu ca Tată. Căci ştia vrăjmaşul că plăcerea pământească, pentru cine umblă după ea, are drăceasca putere ca să desfacă pe om de dragostea lui Dumnezeu şi să i-o întoarcă spre plăcerea a orice altceva afară de Dumnezeu. Prin urmare, dacă mai avem inima prinsă de ceva de pe pământ, stăpânitorul lumii acesteia încă ne mai ține legați în împărăția lui, de vreme ce dragostea noastră către Dumnezeu încă n-a ars şi aceea.

După ce Domnul l-a bătut pe diavolul în Pustia Carantaniei, a venit ca să-l bată şi între oameni. Satana i-a răsculat împotriva Mântuitorului pe oamenii puternici de atunci, vicleniі vremii, cărturarii şi fariseii lumii vechi, unelte ale sale, oameni slabi dar cu putere mare, ca doară-doară Iisus îi va blestema sau îi va urî, şi aşa va greşi măcar împotriva celei de-a doua porunci, porunca iubirii de oameni. Aceasta e, cum zice Sf. Maxim, ispita a doua, prin durere, care e stârnită de potrivnicul, cu menirea de a învrăjbi pe Iisus cu oamenii şi pe oameni înreolaltă. Iată cuvintele Sf. Maxim Mărturisitorul despre acest numit al doilea fel de ispită, pe care l-a avut Mântuitorul de învins:

"După ce aşadar, prin biruința asupra primei ispite, cea prin plăcere, a zădărnicit planul Puterilor, Căpeteniilor şi Stăpâniilor celor rele, Domnul le-a îngăduit să-şi pună în lucrare şi al doilea atac, adică să vină şi încercarea ce le mai rămăsese, ispita prin durere" [2].

Să urmărim deci uneltirile protrivnicului, să vedem metoda lui şi metoda lui Dumnezeu, tot după cuvintele Sf. Maxim:

"Neputând vrăjmaşul să-l facă pe Domnul să calce porunca iubirii de Dumnezeu, prin cele ce I le-a făgăduit în pustie, s-a străduit pe urmă, după ce-a venit în lume, cu ajutorul nelegiuiților iudei, să-L facă să calce porunca iubirii de oameni. Satana (care însemnează potrivnic) îi îndemna pe cărturari şi farisei la felurite meşteşuguri împotriva lui Iisus, ca, neputând răbda încercările, cum credea el, să fie adus să-i urască pe cei ce-I întindeau curse şi aşa să calce porunca iubirii de oameni. Dar Domnul, ca un Dumnezeu,

cunoscând gândurile potrivnicului, n-a urât pe fariseii puşi la lucru de el (căci cum ar fi făcut-o fiind din fire bun?) ci, prin iubirea față de ei, bătea pe cel ce lucra prin ei, iar pe cei purtați de el, nu înceta să-i sfătuiască, să-i mustre, să-i înfricoşeze, să-i plângă, ca pe unii ce puteau să nu se lase conduşi de el. Blestemat de ei, se purta cu îndelungă răbdare. Mântuitorul, e drept, i-a mustrat şi i-a certat ce nimeni altul, însă nu i-a urât nici o clipă, de vreme ce diavolul din ei îl certa şi-l umilea dându-l la iveală şi arzându-l cu adevărat, iar pe ei îi iubea şi-i învăța înainte. Pătimea cu îndurare şi le arăta toate faptele iubirii, îi învăța căile vieții şi zugrăvea prin fapte chipul viețuirii cereşti; vestea învierea morților şi făgăduia viața veşnică şi Împărăția Cerurilor celor ce cred; iar necredincioşilor (ateilor) le vestea înfricoşatele pedepse veşnice. Iar pe cel ce lucra prin ei (prin atei) îi bătea cu iubirea de oameni, iubindu-i şi pe ei deşi-i ducea acela.

O, minunat război! În loc de ură Iisus arată iubirea şi răpune pe tatăl răutății prin bunătate. În acest scop, răbdând atâtea rele de la ei - mai adevărat vorbind, pentru ei - S-a străduit până l-a moarte, în chip omenesc, pentru porunca iubirii, şi dobândind biruința deplină împotriva diavolului, a primit cununa învierii pentru noi. Astfel Adam Cel nou a înnoit pe cel vechi." [3]

Trăirea acestor porunci arde pe diavol aşa de cumplit, încât acesta răscoală puterile iadului şi cu ele ațâță pe oamenii lumii acesteia, care-s biruiți de el, şi-i năpăstuieşte împotriva lui Iisus şi a oricărui ucenic al Lui. Iar prin lege, prin stăpânitorii lumii acesteia, prin slujitorii templului: arhiereii Ana şi Caiafa, prin Iuda vânzătorul, diavolul nu-L mai putea răbda să-i facă împărăția de jaf, şi-I cere nedreaptă răstignire pe cruce, în rând cu tâlharii.

Când războiul nevăzut între iubire şi ură a ajuns aci, Iisus bate pe diavol - tot ca om, să nu uităm - prin neputința şi neprețul trupului, adică prin desăvârşita lepădare de sine, sau prin primirea de bunăvoie a morții. Plăcerea a alungat-o cu hotărâre puternică, durerea însă a primit-o cu dorire mare. Amin.

Semnul crucii

În calea mântuirii sau a întoarcerii noastre Acasă, se mai ridică o stavilă: vrăjmaşul însuşi, puterea răului în persoană, sau îngerul rău. Mândria lui nu poate răbda bătaie; acesta-i chinul păcatului său, că totuşi trebuie s-o capete. Deci, dacă a fost bătut când se lupta cu noi din afară, prin gura lumii, dacă a trebuit să fugă ruşinat după zeci de ani de lupte dinăuntru, din trup şi din suflet, atunci sufletul şi mintea, făcându-se curate, îl prind în prezența nevăzută. Atunci, nemaiavând ce face, vine în persoană să se războiască cu noi. De acum începe războiul minții omului cu mintea cea vicleană, sau războiul nevăzut. Spre războiul acesta însă să nu îndrăznească nimeni, de n-a fost chemat de Dumnezeu cu rost de a ruşina puterea vrăjmaşă şi a mai întări neputința oamenilor spre război, căci nu e un război de glumă. Deocamdată să ne mulțumim a şti că asupra diavolului avem acestea trei: Numele Domnului şi al Maicii Domnului, Sfânta Cruce (Aş întreba pe cei care nu-şi fac semnul crucii: cu ce semn vă apărați voi de diavolul?) Ei însă n-au semn, că nu-i lasă să-l facă. Iar a treia armă de apărare este smerenia sufletului. Deci, chiar în ceasul tulburării tale să zici în adâncul inimii tale: "Pentru păcatele mele pătimesc acestea, Doamne izbăveşte-mă de cel rău". Şi întoarce-te cu inimă bună către Dumnezeu, orice gânduri rele ai avea, pălmuindu-ți mintea, căci vede Tatăl osteneala fiului şi nicidecum nu-l lasă ...

În pustia Carantaniei

Dumnezeu a făcut totul pentru mântuirea noastră, aceasta neînsemnând ca noi să ne dedăm lenei, pentru că a făcut Dumnezeu totul din partea Sa, anume: S-a micşorat pe Sine şi S-a făcut om adevărat, întru totul asemănându-se nouă, afară de păcat, ca să ne arate cărarea cu lucrul şi cu persoana Sa.

Deci, cei ce vrem să ne mântuim, avem a merge şi noi toți aceeaşi cale, toată. Din buze mulți Îl urmează pe Domnul, dar când să treacă prin moartea de pe cruce - desăvârşita lepădare de sine - mulți se dau înapoi. Toți aceştia întârzie pe cale. Rămaşi în urmă de frică sunt destui în toate veacurile şi vremile, dar mai ales în vremile noastre, temându-se ca nu cumva din cauza credinței să-şi primejduiască viața aceasta. Noi însă să zicem: unde e fericirea aceea, să cădem şi noi în primejdia în care a căzut Dumnezeu; iar de nu ne primejduim pentru Dumnezeu e semn că nu suntem vrednici.

E bine de observat că Iisus Hristos, întrupat în om adevărat, a biruit pe diavolul ca om, iar nu ca Dumnezeu; căci cu puterea de Dumnezeu, ca fulgerul l-a aruncat din Ceruri. Iisus a venit să se lupte cu diavolul, ca om adevărat, întrucât numai aşa ne putea împinge la toată îndrăzneala câtă trebuie. Cu biruința Sa, Mântuitorul ne-a învățat şi pe noi meşteşugul războirii, ne-a dat cunoştința şi ne-a dat puterea. El este modelul de luptă cât ține cărarea. Mântuitorul de aceea a venit, ca să sfărâme lucrurile satanei şi să surpe stăpânirea lui în care ținea pe oameni. Astfel, când L-a ispitit, în Pustia Carantaniei, ca să facă din pietre pâini, căci flămânzise, El, l-a bătut cu Scriptura zicând: "Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt a lui Dumnezeu"! Dar diavolul n-a renunțat la luptă, ci L-a ispitit iarăşi cu strălucirea tuturor împărățiilor pământului - cu slava puterii politice - zicând Domnului: "Ție îți voi da toată puterea şi strălucirea ei, căci mie-mi este dată şi o dau cui vreau. Deci, dacă Tu te vei închina mie, (toată puterea şi strălucirea ei) toată ți-o dau Ție". Ci răspunzând Iisus, l-a bătut grăind din Scriptură: "Scris este, Domnului Dumnezeului tău să I te închini şi numai pe El să-l slujeşti". Când s-a văzut diavolul bătut din Scripturi, a luat şi el Scriptura, însă diavoleşte, deoarece mintea lui fiind nebună, strâmbă înțelesul oricărui cuvânt, de vreme ce el nu stă în

adevăr, ci în minciună. Aşa, Îl duse pe Iisus pe aripa templului din Ierusalim, zicându-I: "Dacă eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te în râpă, căci este scris că Îngerilor Săi va porunci pentru Tine, ca să Te păzească şi Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să Te izbeşti cu piciorul de vreo piatră". Atunci Iisus i-a tăiat scurt ispita aceasta, răspunzându-i: "Scris e în lege să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău". Şi după ce sfârşi toată ispita, diavolul se duse de la El până la o vreme. Semn că a mai venit şi sub altă formă.

Din păcătoşi, sfinți

Mântuitorul nostru a întemeiat şi are numai o Biserică creştină şi nu opt sute. Biserica aceasta, e una, e sfântă, pentru că Sfânt este Întemeietorul şi, ca atare, rămâne mereu sfântă, ba chiar sfinţeşte pe păcătoşi. Celelalte "biserici" - casele de adunare ale sectelor - nu sunt sfinte pentru că sunt întemeiate de oameni robiți, răzvrătiți, şi ca atare nu sfinţesc pe nimeni. Biserica lui Hristos e sobornicească, adică stă pe temelia celor şapte soboare a toată lumea şi, prin furtunile istoriei, e cârmuită nevăzut de Mântuitorul Însuşi, nu de vreun înlocuitor al Său, mai presus de soboare. Biserica în care ne mântuim a apostolească, adică îşi are slujitorii urmând ca dar, prin punerea mâinilor unii de la alții în şir neîntrerupt, suind până la Apostoli şi prin ei la Iisus Hristos. Toate celelalte "biserici" ivite după aceea prin chiar aceasta, sunt alăturea de cale, deci alăturea de mântuire.

Prin urmare, cei ce stăm sub semnul Crucii, câtă vreme petrecem în cortul pământesc, urmăm calea mântuirii în obştea Bisericii văzute sau luptătoare. Pe ea n-o înnegreşte rugina răutății, produsă de împrejurările pământeşti. Ea rămâne nemişcată şi neştirbită, deoarece, cu toate că e arsă din vreme în vreme în cuptorul prigoanelor şi

încercată de furtunile necontenite ale ereziilor, ea nu suferă sub povara încercărilor nici o slăbire în învățătură sau viață, în credință sau rânduiala ei. De aceea se întăreşte prin Har, înțelegerea celor ce cugetă la ea cu evlavie. Ea cheamă, pe de o parte pe necredincioşi, dăruindu-le lumina cunoştinței adevărate; pe de altă parte păstoreşte cu iubire pe cei ce contemplă tainele ei, păzind nepătimaş şi fără beteşug ochiul înțelegeri lor.

Biserica de pe pământ se numeşte luptătoare, pentru că aci, sub povățuirea ei, inşii din obşte au de purtat o întreită luptă, care ține o viață întreagă: lupta cu ei înşişi, cu patimile contra firii, după trup şi după duh; o luptă cu lumea indiferentă şi necredincioasă; şi lupta împotriva uneltirilor vicleanului.

Păstorirea Bisericii urmăreşte ca nici unul din fiii Tatălui să nu se învrăjbească în sine însuşi, sau să se rupă din obşte şi din duhul dragostei lui Hristos. Căci El e cel ce uneşte obştea laolaltă, deci nimeni nu se mântuieşte răzlețindu-se de Biserică, oricât ar crede că în dânsul sălăşluieşte Duhul lui Hristos.

Iar Biserica din Ceruri se numeşte biruitoare, fiindcă e alcătuită din: obştea bunilor biruitori mucenici, a sfinților slujitori şi cuvioşi şi a tuturor sfinților purtători şi mărturisitori de Dumnezeu, unde sunt aşteptați toți ucenicii Domnului care vor mai fi până la sfârşitul veacului.

Calea mântuirii, prin urmare, ne desprinde de pământ spre Cer, ca pe unii ce ştim că de la Dumnezeu am ieşit şi iarăşi la Dumnezeu ne-ntoarcem şi lăsăm lumea ... Amin.

Lupta mântuirii

Pe o asemenea mărită cale, nimeni nu poate merge singur, de nu va veni mai întâi în obştea Bisericii, ca să fie condus de mâna nevăzută a Mântuitorului prin preoți, ucenicii Săi văzuți, trimişi de El în fiecare rând de oameni. Căci au zis Părinții de demult cuvântul acesta: Cine vrea să se mântuiască cu întrebarea să călătorească; pentru că oricine s-a hotărât să iasă din calea păcatelor, sau din gâlceava fărădelegilor, se va trezi că i se vor ridica împotrivă trei vrăjmaşi, unul după altul: lumea, trupul şi diavolul.

Prin lume se înțelege categoria păcatului, se înțelege turma oamenilor necredincioşi, cei ce din toată voia s-au unit cu sfaturile dracilor. E lumea pentru care nu s-a rugat Mântuitorul. E gura satului, gura vecinului şi, de multe ori, gura şi faptele celor dintr-o casă cu tine. Aceştia, sau lumea, îți iartă orice ticăloşie ai face, dar nu te iartă nicidecum să le-o iei cu un pas înainte şi să te faci mai bun. Oamenii aceştia ai lumii, au o ciudată ruşine de a fi buni. Bunătatea îi arde, şi se trudesc să te scoată de vină cu tot felul de ponoase. "Lumea" e veacul viclean, planul oamenilor şi slava deşartă.

Cine vrea să biruie această primă piedică în calea mântuirii, are la îndemână acestea trei: răbdarea, iertarea şi rugăciunea. Cu arătarea răbdării suntem datori în primul rând pentru că, mai înainte de a veni la calea lui Dumnezeu, sau la ostenelile mântuirii, făceam şi noi ale lumii, umblând în fărădelegi şi chinuind pe alții, şi astfel ne-am băgat datori la aceleaşi. Deci, acum trebuie să plătim ale noastre cele de atunci, ca pentru răbdare să dobândim mântuirea de la Dumnezeu. Aşa trebuie să plătim acum cu durere, ceea ce am făcut odinioară cu plăcere. Multe din cele ce ni se întâmplă, ni se întâmplă spre îndrumarea noastră, sau spre stingerea păcatelor noastre trecute, sau spre îndreptarea neatenției prezente, sau spre ocolirea păcatelor viitoare. Cel ce socoteşte aşadar că pentru una din acestea i-a venit încercarea, nu se răzvrăteşte când este lovit - mai ales dacă-i conştient de păcatul său - nici nu învinovățeşte pe acela prin care i-a venit încercarea, nu se răzvrăteşte când e lovit. Fie prin acela, fie prin altul, el a vrut să bea paharul judecăților dumnezeieşti. Nebunul însă roagă pe Dumnezeu să-l miluiască; dar venind mila n-o primeşte, fiindcă n-a venit cum a vrut el, ci precum Doctorul

sufletelor a socotit că e de folos. Şi de aceea se face nesimţitor şi se tulbură şi uneori se războieşte aprins cu oamenii, alteori huleşte pe Dumnezeu. El se arată nemulţumit şi nu vede decât bâta.

Cine vrea să biruie lumea e dator să ia arma rar folosită a iertării, oricâte necazuri ar pătimi de la oamenii lumii acesteia. Cine vrea să biruie lumea se roagă Tatălui său în ascuns sau în gând, pentru orice fiu al lui Dumnezeu, oricât de întunecată purtare ar avea şi oricâte rele ţi-ar face. Căci răbdarea răului, iertarea fraţilor şi rugăciunea în ascuns au mare putere înaintea lui Dumnezeu, căci pentru că biruie El în ascuns omului(?), întorcând spre bine cele pornite de la lume cu răutate.

Stăruind în acestea te-ai făcut pricină de mântuire şi pentru fratele tău din lume. Rugăciunea nu judecă ci se smereşte, aducându-ne aminte greşalele noastre, nu ale lumii. Rugăciunea adevărată cere iertarea lumii, nu osândirea ei. Noi nu ştim tainele lui Dumnezeu; pe cine mântuieşte din lume şi pe cine osândeşte. Dacă pe cel ce se sălbăticeşte asupra ta, din pricina întunecimii sale, îl ştie Dumnezeu că se va mântui, mântuirea lui o va face-o şi cu ajutorul tău, prin aceea că-ţi dă darul răbdării, al iertării din inimă şi al rugăciunii. Dacă însă fratele acela mai are de chinuit în robie străină, sau chiar îşi va pierde sufletul, la purtarea ta cea dreaptă după Dumnezeu, răutatea lui va creşte şi se va sălbătici cu totul împotriva oamenilor şi împotriva lui Dumnezeu.

Cei ce biruie lumea nu sunt nicidecum o adunare de neputincioşi, o turmă de inactivi, oricât s-ar părea răbdarea răului o slăbiciune a binelui, căci ei sunt ostaşii Împăratului, care prin răbdarea Crucii a biruit nu numai lumea, ci şi toată stăpânirea morţii.

Iar despre nevoinţa care doreşte răbdarea şi credinţa sfinţilor, putem spune că e singura cale îngăduită şi în stare să mistuie puterea răului şi să o facă fără rost şi fără vlagă în lume.

Vrăjmaş milostiv şi prieten viclean

Când potrivnicul se vede bătut la prima piedică - cea mai uşoară - ce o ridică în calea robilor lui Dumnezeu prin lume, mândria nu-l lasă să se dea bătut, ci le stârneşte piedica a doua, prin viciile trupului, sau o iubire trupească de sine. Firea trupului fiind surdă, oarbă şi mută, nu te poţi înțelege cu el decât prin osteneală şi foame, însă acestea trebuie conduse după dreapta socoteală, ca să nu dăuneze sănătății. Acestea îl îmblânzesc încât nu se mai ține vrăjmaş lui Dumnezeu. Rugăciunea şi postul scot dracii poftei şi ai mâniei din trup.

Foamea îmblânzeşte fiarele. Cu tot dinadinsul se atrage luarea aminte că toată lupta aceasta să nu se ducă fără îndrumarea unui duhovnic iscusit care ştie cumpăni pentru fiecare în parte: măsura, trebuința şi putința ...

Puiul necurat

Sfântul Maxim Mărturisitorul numeşte iubirea de sine "primul pui al diavolului". Ea e cealaltă parte din piedica a doua ce ne-o stârneşte protrivnicul în noi înşine: iubirea trupească de sine, începutul mândriei. Lepădarea acesteia o poate face însă numai cine s-a ridicat cu mintea mai presus de cele deşarte şi s-a desfăcut din toată dragostea lumească şi şi-a strămutat puterea dragostei sale, toată, către Dumnezeu.

Când vrei cu toată sinceritatea şi tăria să birui piedica a doua a viciilor minții, despre care credeai că eşti tu însuți, atunci şi Dumnezeu sporeşte dragostea ta către Dumnezeu, cu atât mai mult cu cât şi piedica din cale e mai mare.

Cei ce, prin darul lui Dumnezeu, se izbăvesc şi de legăturile dinăuntru ale iubirii de sine, se poartă şi se mărturisesc pe ei înşişi, străini şi călători pe aici pe pământ. Sufletul are şi el o parte pătimaşă, care, prin negrijă, nărăvindu-se cu viața cea trupească, aşa se învoieşte şi se leagă de tare cu plăcerea din lumea aceasta, încât n-ar mai vrea să-i moară trupul, ci ar vrea să-i fie veşnică viața aceasta vremelnică.

Deci, ca să ne mântuim, trebuie să pierdem înclinarea sufletului cea lunecoasă spre împătimirea cu lumea, cu trupul şi cu avuția, care toate aici rămân. Iar dacă nu ardem această înclinare a sufletului spre lume, sufletul întreg se pierde.

Şi totuşi n-am scăpat de curse, căci sunt unii care-şi curățesc sufletul de patimi prin multe osteneli - şi sufletul are patimile lui: părerea, slava deşartă şi mândria - iar dacă scapă de aceste bucurii mincinoase, dăruindu-le Dumnezeu în schimb adevărate bucurii duhovniceşti, cad în primejdia de a se îndrăgosti aşa de tare de propriul lor suflet pentru faptul că se face curat, încât sufletele lor se sting şi se pierd. Bucuria neînfrânată, chiar cea pentru daruri cu adevărat duhovniceşti, te poate face să uiți că încă n-ai ieşit cu totul din împărăția ispitelor. Sufletul însă care se mântuieşte este acela care nu mai trăieşte pentru sine, ci pentru Dumnezeu; sufletul care s-a izbăvit de sine şi petrece ca un dus din lumea aceasta.

Despre îngustimi şi eretinism, sectarismul

E bine să punem la punct acel "spirit sectar", spirit îngust, spirit habotnic, zelotismul fără socoteală sau mai bine zis prostia, care încununează fruntea multor suficienți de sine. Nu s-a crezut că se găsesc sectari şi altundeva decât unde de obicei îi ştim. Observând oamenii mai cu atenție, am observat că spirite sectare se găsesc oriunde, în toate activitățile omeneşti; se găsesc sectari (cârcotaşi) pe marginea oricărei gândiri omeneşti, nu numai în religie. E clar că spiritele sectare, mentalitățile de orice fel, sunt spirite anarhice, sortite la fărâmițarea lor până la absurd. Sectarismul se explică prin sine, dar nu şi-l poate explica cel ce pătimeşte de el. Adică, cel căzut în asemenea îngustimi, susține cu toată tăria că aşa este "Adevărul", cum îl înțelege el, şi nu admite o altă părere, a sfinților, a Bisericii şi a obştii în general.

Dacă prostul s-ar recunoaşte prost, ar înceta de a mai fi ca atare şi s-ar schimba în înțelept.

Orice spirit aduce minții şi sufletului o nelinişte, o tulburare, o barieră care stinghereşte libertatea sufletului, seninătatea sa superioară, suveranitatea credinței în conducerea prea înțeleaptă a Providenței, atât în directivele mari ale lumii cât şi-n amănuntele vieții noastre. Că ori de câte ori nu ții pas cu Providența, ba din neştiință, ba din fixarea pe câteva idei omeneşti, totdeauna putem fi striviți, fără a avea un merit altul decât acela de a fi victimă îngustimii noastre. Cine-i îngust la minte n-are leac nicăieri. Mulți sunt mai betegi de minte decât de alte boli fizice.

Sunt oameni care reprezintă Providența, oameni providențiali, dar după oarecare vreme se sectarizează; se limitează la îngustimi, la câteva principii fixe, şi vor cădea victimele acestor îngustimi. Şi, întâi trebuie să se spargă capul prost ca să vie cel cuminte.

Să luăm un exemplu şi-un model de îngustime a oamenilor providențiali din anii 1556-1598. În această perioadă de vreme pe tronul Spaniei s-a urcat regele Filip al II-lea, care din fire era un rege ipocrit, bigot şi veşnic posomorât. Se spune că n-a râs în

viața lui niciodată. A zâmbit numai o singură dată, când a auzit de măcelul din noaptea Sf. Vartolomeu. A moştenit cel mai mare imperiu care exista pe atunci: Spania cu America Centrală, America de Sud, Neapolul, Sicilia şi Sardinia, Milanul şi Țările de Jos, iar după ce a cucerit Portugalia la anul 1850 se făcu stăpân şi peste imperiul colonial: Brazilia, posesiunile din Africa şi Indiile. Căsătorindu-se cu Maria Tudor a Angliei dispunea acum şi de aceasta. Această întindere imensă, făcea ca Filip să se creadă în sine aşa de tare, încât afirma, umflat de mândrie, că-n împărăția sa soarele niciodată nu apune, iar lumea zicea că atunci când se mişcă Spania se cutremură pământul.

Filip ar fi putut fi un rege mare, dacă ar fi înțeles vremea în care trăia. Chiar de la suirea sa pe tron îşi propusese ca toată viața lui să lupte pentru stârpirea protestantismului. Fanatismul său, întreținut şi de iezuiți, era aşa de mare încât spunea adesea: "mai bine n-aş mai fi rege, decât să domnesc peste eretici"; într-adevăr, el se purta cu atâta cruzime contra reformaților, încât aceştia îl numiră "Demonul de la miazăzi".

În luptele sale ce le-a avut cu flamanzii, a căutat ca să-i aducă pe aceştia cu de-a sila la catolicism fiindcă, din îngăduința lui Carol Quintul, primiseră calvinismul.

Măsurile regelui siliră pe aceşti locuitori să facă o confederație, pentru ca cu armele să-şi apere libertatea religioasă şi politică. Filip, afumat de fumul fanatic catolic, însărcină pe generalul său, Ducele de Alba, să se ducă să supună țările răsculate. Acesta a fost cel mai crud om al vremii de atunci şi purtarea lui fu înspăimântătoare. Dărâmând toate fortărețele răsculaților, 18000 de oameni au fost arşi de vii, la 30000 li s-au luat averile rămânând pieritori de foame şi 100000 fură nevoiți să părăsească țara.

Filip, povățuit de iezuiți, se hotărî să curețe Spania de necredincioşi. El dădu un decret prin care ordona ca toți cei care nu sunt catolici să se boteze s-au să părăsească țara. Cei mai bogați şi-au vândut averile şi-au trecut în alte țări, iar cei săraci au rămas

pe mâna iezuiților şi a inchizitorilor şi-au fost arşi de vii. În urma acestor măsuri Spania de miazăzi ajunsese o paragină.

Sfârşitul vieții lui Filip a fost acelaşi ca al lui Irod ucigătorul pruncilor: păduchi sub piele! iar după dânsul Spania a decăzut mereu şi nu s-a mai ridicat niciodată.

Iată un argument destul de bun al suficienței de sine, al bigotismului fanatic plin de nenumărate crime şi sânge, manifestat prin ura ucigătoare de oameni, bazat pe mijloacele de teroare, ca să se impună un creştinism forțat. Întrebăm Apusul: Oare aşa ne-a învățat Hristos? Unde este iubirea de oameni a Lui? Şi unde este răbdarea care trebuie s-o avem până la jertfă pentru frații noştri mai slabi? ... Iată unde a dus pe Filip îngustimea fanatică a suficienței de sine. De aci reiese că acel care este căzut în aceste extreme ale sectarismului nu-şi dă seama de această orbire şi, ascultând de-o vrajă vrăjmaşă, împinge lucrurile în îngustimea sa până la absurd, prăbuşindu-se în abisul fărădelegilor şi căzând din creştinism prin călcarea iubirii de oameni.

Oricine care este afumat de-o vară vrăjmaşă sectară luptă pentru ca să-şi facă prozelitism cât mai mare, ca prin aderenții ce şi-i câştigă să poată azi sau mâine să producă "anarhie" prin răzbunare şi ferocitate. Sectarismul este o vrajă vrăjmaşă care luptă împotriva păcii lui Hristos, împotriva dragostei Lui, împotriva unității Lui care a legat pe toți creştinii de veacuri până la sfârşitul veacului acestuia. Spiritul anarhic sectar este izvor al răutății care ia pacea de pe pământ şi pustieşte inima de iubirea lui Hristos. Prin îngustimile lui credința se pustieşte, ateismul se generalizează, drepții se desăvârşesc şi "judecata cea de pe urmă" se grăbeşte.

Ateismul este ultima fază a sectarismului. Acesta tinde să cotropească tot pământul, iar când va reuşi ca toți supraviețuitorii acestei lumi, cu voie şi fără de voie, să afirme negația lui Dumnezeu, negația nemuririi, negația Învierii şi a Împărăției lui Dumnezeu, după o vreme foarte scurtă se vor izbi de apariția cea înfricoşată a lui Iisus

Hristos ca Judecător al lumii şi Împărat al creştinilor. Atunci fiecare îşi va primi plata ostenelilor sale pentru o veşnicie fără de sfârşit ... Amin.

Lupta dintre ateism şi creştinism

Până la sfârşitul secolului al XVIII-lea, atât în concepția oamenilor de ştiință cât şi a maselor neştiutoare, lumea fusese creată sau exista din vecii vecilor, fiind guvernată de un Dumnezeu, de o putere creatoare a toate, aşa după cum învață Biserica creştină. Până la sfârşitul acestui secol toate rupturile ce s-au făcut, în numărul nesfârşit al diviziunilor sectare, nici una n-a ajuns ca să atingă treapta cea mai de jos, a negației lui Dumnezeu; cu toate că toate ereziile, având pe tatăl minciunii ca conducător al lor, împinse până la absurd, neagă existența lui Dumnezeu. Oamenii deci, nebăgând de seamă de vraja vrăjmaşă care prin diferite amăgiri şi înşelătorii îi face să se creadă întru sine mai presus de Biserică şi de cele şapte soboare, încep să se taie în Scripturi după cum îi taie capul pe fiecare, fără să țină cont de ceea ce a zis Domnul. Pentru că niciodată proorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt, iar întreaga Scriptură este dată spre tâlcuire numai Bisericii, care este mama noastră ocrotitoare şi sub aripile căreia putem să creştem şi să ne mântuim.

Toată lucrarea antihristă a diavolului, însoțită de tot felul de puteri şi semne şi de minuni mincinoase, sunt îngăduite de Dumnezeu pentru fiii pierzării fiindcă n-au voit să primească iubirea Adevărului, arătat de Biserică prin Sfinții Părinți, ca să se mântuiască. Pentru aceea Dumnezeu le trimite amăgiri puternice, ca să dea crezământ minciunii şi ca să cadă sub osândă toți cei ce n-au crezut adevărului ci au îndrăgit nedreptatea.

Iar unitatea Bisericii noastre pe care a întemeiat-o Domnul, şi al cărui cap văzut şi nevăzut este numai El, prin puterea Duhului Sfânt ne-a orânduit episcopi şi preoţi ca să păstorească Biserica Lui, pe care a câştigat-o cu Sfânt Sângele Său, deci nu există altă Biserică decât aceea pe care a întemeiat-o Iisus Hristos prin apostolii Săi şi care este una, sfântă, sobornicească şi apostolească.

Iată deci că diavolul, prin amăgirile sale, a dezbinat pe oameni prin ura sa, să creadă în mai mulţi dumnezei mincinoşi, al căror tată le este el. Abia în primii ani din secolul al XIX-lea, noua concepţie despre lume e dată la iveală, afirmându-se cu toată tăria cum că: "lumea aşa cum o vedem sau o cunoaştem din cărţi, n-a fost nici creată şi nici nu există din vecii vecilor.

Ştiut este din toată lectura făcută că materialismul dialectiv e ateu; profesează negaţia spiritului, negaţia lui Dumnezeu, negaţia nemuririi, învierii şi Împărăţiei lui Dumnezeu ... Bun. Dar cu asta încetează de a mai fi Dumnezeu? S-a terminat cu nemurirea? Nu mai este înviere şi judecată? Dar pe faptul că mulţi oameni, pot fi ei milioane la un loc care să susţină părerea de mai sus, prin aceasta încetează de fapt de-a mai fiinţa dogmele fundamentale ale creştinismului? Mai pe scurt, dacă a spus Ludovic Fenerbach, care a lucrat pentru laicizarea religiei, cum că: nu religia a făcut pe om ci omul a făcut religia, iar contemporanul său David - Frederic Strauss a supus Evangheliile unei critici în toată regula, iar .... îşi îndreptează . . . . . sale lovituri filozofice împotriva bătrânelor dogme creştine, urmează urmează de aci că omorând pe toţi oamenii care cred cum trebuie în Dumnezeu cu asta ai scăpat de Dumnezeu? ...

Dar abia se dezvăluie Adevărul ce trebuie scos la iveală. De aci încolo începe să se descopere partea lucrătoare şi biruinţa Adevărului prin jertfă. Acum când valurile înspăimântătoare ale negaţiei lui Dumnezeu caută să tulbure pacea din inima celor ce cred în El, în Biserica Lui cea adevărată şi-n Evanghelia Lui. Nu uşoare sunt aceste probe, şi numai acei care sunt întăriţi şi care au crezut pe Iisus Hristos în inima lor până în vârsta maturităţii, prin iubirea Lui de oameni, pot să reziste acestui război antihrist

până la sfârşit. Iar toate sforțările lui sunt ca să ne facă să cădem din iubire, prin nerespectarea datoriei de-a răbda nedesăvârşirea semenului tău, şi de a te lăsa ca să fi condus întru toate de mâna nevăzută a Providenței divine. Lupta ce o dau cei ce ascultă de vraja diavolului cum că nu este Dumnezeu şi toate celelalte care formează dogmele creştinismului, loveşte pe fiii lui Dumnezeu, cernându-i prin sitele suferințelor de tot felul, prin care a trecut Domnul, împlinindu-se cuvintele Lui: "Dacă pe voi lumea vă urăşte, gândiți-vă că M-a urât mai întâi pe Mine, şi dacă pe Mine M-au prigonit şi pe voi vă vor prigoni". În toate aceste suferințe, puterile întunericului urmăresc două lucruri: în primul rând să ne facă să urâm pe acei ce ne trec prin cuptorul suferinței şi, în al doilea rând, să ne facă să ne răzbunăm sub diferite forme, apăsându-ne cu legi sau oameni. În cuptorul ispitelor, deci, se clarifică omul că ce este şi unde-i este inima şi nădejdea lui.

Cărarea însă cea mai bună de urmat în aceste strâmtori nu este alta decât a lui Iisus şi după El a tuturor sfinților care având pe Iisus în inima şi în mintea lor, au fost înarmați cu toate armele în aşa fel că au ştiut cum să răspundă atacului diavolului, biruindu-l cu iubirea lui Iisus. Au ştiut cum să se supună stăpânirilor antihristice până şi atunci când acestea au voit să le taie capul sau altceva să le facă, pentru că n-au voit ca să refuze sfintele învățături ale Mântuitorului şi să le primească pe ale lor.

Toate măsurile lor de constrângere ce au fost făcute pentru negarea sau tăgăduirea Dumnezeului celui adevărat, precum şi a lucrurilor Lui care Le-a făcut pentru mântuirea noastră, n-au avut nici un efect asupra sufletelor lor, pentru că Iisus Hristos care era în inimile lor, nu putea să fie constrâns să facă ceva ce nu-l place pe El. Pe Domnul nu l-a putut constrânge decât suprema Sa bunătate, desăvârşirea Sa, care a biruit îngustimea ateismului lui Iuda, dându-i votul: "Ce faci, fă mai curând". Toți ceilalți apostoli n-au înțeles cuvântul acesta atunci, ci credeau că vorbeşte de ceva cumpărături cu Iuda, întrucât purta punga comunității şi praznicul era aproape. Aci se mai împlineşte şi cuvântul proorocului: "Iară duşmanii omului sunt cei din casa lui".

Tot de aci mai reiese şi un alt învăţământ: ştiinţa cu toate termenele ei nu-ţi angajează viaţa în joc niciodată, iară credinţa creştină întotdeauna. Măsura coacerii în creştinism atunci se zice că a ajuns la maturitate, când am ajuns şi noi ca să trecem din lumea aceasta biruitori în toate ispitele şi durerile prin iubirea lui Iisus împinsă până la jertfă. Aceasta este cea mai înaltă virtute în creştinism, ca să ajungi să simţi şi tu durerea care a simţit-o "Crinul(?) de pe cruce", plângând nemernicia oamenilor şi rugându-te pentru iertarea lor.

Apostolii n-au înţeles atunci supremaţia spiritului liber a lui Iisus, pentru că încă nu se pogorâse Duhul Sfânt peste ei, care să le dea putere ca să bea acelaşi pahar şi de a se boteza cu acelaşi botez pe care l-a primit Iisus. Lucru sigur că dacă înţelegeau atunci toţi se ridicau împotrivă, în frunte cu Petru, când Iisus a învoit toate consecinţele ateismului lui Iuda "Ce faci fă mai curând". Dar, după pogorârea Duhului Sfânt, li s-au luminat puterile minţii şi-au înţeles necesitatea jertfei şi liniştea deplină a Mântuitorului împotriva agresiunilor necredinţei. De acum moartea nu mai e pedeapsă a firii ci pedeapsă a păcatului. Ca atare trebuie primită fără şovăire şi reacţiune.

Trebuie să acceptăm cu mintea şi cu inima netulburată pe oricine care, neputându-ne desface de dragostea lui Iisus Hristos, nu-i rămâne altceva de făcut decât de a ne omorî pur şi simplu. Căci în aceste două tabere (creştinism şi ateism) nu poate fi pace, numai dacă trece una peste alta. Prima tabără este totdeauna paşnică şi senină şi cu inima atât de largă încât iartă totul şi vrea ca toată lumea să se mântuiască. Cea de-a doua însă, este plină de răutate şi desăvârşesc în bine pe cei din prima, trecându-i prin cuptorul suferinţelor. Nouă ne-ar fi pagubă supremă de-a trăda creştinismul de frica lor sau de frica durerilor. Nu trebuie să ne facem de vrajbă cu ei întrucât sunt stăpânirea pe care ne-a dat-o Dumnezeu pentru păcatele noastre. Deci îi acceptăm nu de frică, nici din diplomaţie, nici urmărind vreun câştig sau cinste deşartă, ci din convingere că aşa ne punem de acord cu Providenţa care ni i-a adus cu rosturi voite de Dumnezeu "pentru ca

să-i adune laolaltă pe fiii lui Dumnezeu cei risipiți", pentru ca toți să fie "o turmă şi un Păstor".

Mântuitorul nu ne-a învățat care formă de stat mântuieşte oamenii, care reformă monetară sau agrară ne duce la Împărăția lui Dumnezeu. Ba chiar a spus că lipirea inimii de bogății duce la osândă. Aşa că să nu ne prindă mirarea când vedem că unora, bogați de aceste pământeşti, le vine vremea osândei încă de pe aici, pentru că pe bună dreptate vine, fiindcă n-au avut grijă de lazării de la poartă. Deci, felul cum îşi chiverniseşte stăpânirea factorul economic creator de forme istorice e treaba stăpânirii, noi trebuie să dăm Cezarului ce e al Cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu, indiferent ce măsuri ia "Cezarul" pe faptul că noi mai avem un Împărat şi-o Împărăție dincolo de hotarele acestei lumi. Cam întotdeauna stăpânirile pământeşti au fost în conflict cu aceea a Providenței Divine dar Dumnezeu lucrează mântuirea noastră prin mâinile lor. Deci, ori de câte ori stăpânirile acestea pământeşti şi trecătoare ar căuta să nege existența lui Dumnezeu sau a lucrurilor lui, o recunoaştem ca stăpânire din ascultare de Dumnezeu, pentru că El conduce şi stăpânirile vremelnice şi le îngăduie pentru ca să desăvârşească pe noi prin toate suferințele şi caznele.

Nu trebuie să reacționăm împotriva stăpânirilor celor ce nu cred în Dumnezeu şi în lucrurile Lui pentru ca să nu fie, că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu, dar aceasta este o ascultare ce o aducem lui Dumnezeu şi conducerii Sale providențiale. Dumnezeu este autoritatea superioară tuturor stăpânirilor şi El le îngăduie pe toate cu scopuri foarte bine definite.

Orişice lege o ascultăm deci din cauza autorității lui Dumnezeu. Când legile şi stăpânirile sunt împotriva lui Dumnezeu nu le ascultăm tot din acelaşi motiv, pentru că Dumnezeu nu mai este autoritate de spijin a unei legi sau a unei stăpâniri împotriva Sa.

Reacționăm însă împotriva păcatului ateismului fiindcă e păcat împotriva Duhului Sfânt, păcat împotriva Adevărului, şi Dumnezeu este Adevărul, pentru vina aceasta. Dar

stăpânirea poate să ne taie capul şi să facă cu noi ce va vrea că o ascultăm(?). Cu aceasta suntem în câştig şi noi şi stăpânirea şi-a făcut datoria. Am . . . . neînsemnate, dar cărora mentalitatea îngustă le dă o semnificație absolută. Această balonare a valorii minore a unui lucru sau a unui mărunțiş la valoarea majoră a unui principiu fundamental e dovada unei lipse de minte care dacă refuză şi sfatul cel mai luminat nu va întârzia să se arate cap de răzvrătire şi izvor de suferințe zadarnice.